

Ohjaus- ja neuvontapalvelumatriisi

Savonia Business Varkaudelle

Virpi Oksanen

Kehittämishankeraportti
Maaliskuu 2008

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä Oksanen Virpi	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 42+8	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Salainen ☐ saakka	
Työn nimi Ohjaus- ja neuvontapalvelumatriisi Savonia Business Varkaudelle		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja Pirinen Ritva		
Toimeksiantaja Savonia-ammattikorkeakoulu, Savonia Business Varkaus		
Tiivistelmä <p>Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena oli Savonian ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisin päivittäminen koskemaan nimenomaan Savonia Business Varkautta. Savonia Business Varkaus eli organisaatiomuutosten keskellä, tulosalue jaettiin kahtia ja liiketalous liitettiin Kuopion liiketalouteen, tehtäväkuvia muutettiin, joitakin tehtävänimikkeitä poistui ja uutena toimintatapana sisään ajettiin opettajatuutoritoimintaa. Lisäksi Savonia-ammattikorkeakoulussa yhdeksi painopistealueeksi määriteltiin keskeytysten ehkäisy kaikissa yksiköissä, ja näihin haasteisiin lähdettiin vastaamaan kehittämällä ohjaus- ja neuvontapalveluja.</p> <p>Ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisin ajateltiin toimivan suunnittelu- ja toteutustyökaluna kaikille toimijoille. Savonia-ammattikorkeakoulussa oli olemassa kyseinen matriisi koko ammattikorkeakoulua koskevalla tasolla. Nyt tarkoituksena oli työstää matriisia niin, että se koskisi yksityiskohtia myöten Savonia Business Varkautta. Ennen kuin matriisia itseään voitiin päivittää, oli kartoitettava organisaatiomuutosten keskellä jäljelle jääneet toimijat ja heidän tehtävänsä ja vastuunsa, ja sitä kautta päivitettävä se osa ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelmaa. Päivitys tehtiin yhteistyössä ohjaus- ja neuvontapalvelujen organisoinnista vastaavan oppilaanohjaajan kanssa.</p> <p>Matriisista käy ilmi tehtävät asiat opintojen eri vaiheissa, sekä niiden vastuuhenkilöt ja muut toimijat. Matriisin päivityksen tueksi valittiin Opetushallituksen Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? –opas. Oppaassa listataan kysymyksiä, joiden mukaan voitiin kartoittaa oman yksikön tilanne ohjauksen suhteen opintoprosessin eri vaiheissa. Näiden kysymysten ja niiden vastausten kautta päästiin ohjaus- ja neuvontapalvelumatriisia päivittämään koskemaan nimenomaan Savonia Business Varkautta koskevaksi. Matriisi itsessään on tilallisesti kovin rajallinen, siksi sitä kirjoitettiin myös tekstillisesti auki.</p> <p>Matriisi ottaa kantaa prosessin vaiheittain tavoitteisiin, toiminta- ja menettelytapoihin, ohjeisiin ja dokumentteihin, toimijoihin, arviointiin ja tietojärjestelmään, resursseihin ja ajankohtaan. Kunkin vaiheen –ohjaus ennen opintoja, ohjaus opintojen alussa, ohjaus opintojen edetessä, ohjaus opintojen loppuvaiheessa ja ohjaus opintojen jälkeen – osalta pohdittiin ja pyrittiin kehittämään ja soveltamaan kutakin kohtaa paikallisesti. Mikäli asia koettiin jo ennaltaan toimivaksi, muutosta ei tehty vain muutoksen vuoksi. Matriisiin ja ohjaus- ja neuvontapalveluihin Savonia Business Varkaudessa jäi vielä paljon kehitettävää, mutta suunta on selvästi positiivinen tässäkin suhteessa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Ohjaus- ja neuvontapalvelut, oppilaanohjaus, opettajatuutori		
Muut tiedot		

Author Oksanen Virpi	Type of Publication Development project report	
	Pages 42+8	Language Finnish
	Confidential Until ☐ _____	
Title Matrix of student counselling services for Savonia Business Varkaus		
Degree Programme Vocational teacher programme		
Tutor Ritva Pirinen		
Assigned by Savonia University of Applied Sciences, Savonia Business Varkaus		
Abstract <p>The purpose of this development project was to update the student counselling matrix to suit specifically Savonia Business Varkaus. Savonia Business Varkaus lived amongst organizational changes, the former unit was divided into two and business and administration was combined with the same in Kuopio, job descriptions were updated, some jobs became extinct and a system of teacher tutors was introduced. In addition, preventing drop-outs was set as a major focus for Savonia University of Applied Sciences, and these challenges were met with developing student counselling services.</p> <p>The matrix of student counselling services was thought to work as a tool for planning and implementation for all operators within the field. The matrix existed for the complete university, on university level, now the purpose was to modify the matrix to suit Savonia Business Varkaus specifically. Before the matrix could be modified, the remaining operatives were to be listed and responsibilities and chores refined. Thus this part of the student counselling plan was updated. Updating was done in cooperation with the student counsellor, for student counsellors are in charge of organizing counselling services.</p> <p>The matrix shows things to be done with in different stages of studies, plus the persons responsible for them and supporting personnel. The updating was based on a guide "How do we support our students in our school?" by the Ministry of Education. The guide lists questions in relation to different stages of studies that schools can use to analyze the stage of their counselling services. Through these questions and answers the matrix was then modified to suit Savonia Business Varkaus. The matrix itself has limited space, therefore written explanations can be found in this report as well.</p> <p>The matrix lists the objectives, operations, guidelines and documents, personnel involved, evaluation and information systems, resources and timing in each phase of studying process. Each phase –counselling before studies, in the beginning, during, ending and after studies – was analyzed, developed and implemented locally. If the phase or activities was considered to be efficient, no changes were made. A number of development targets remain in the matrix and in the counselling services in general, but this matrix was considered to be a step in the right direction.</p>		
Keywords Student counselling, teacher tutor, counselling services		
Miscellaneous		

Sisällys

1. Johdanto	1
1.1. Savonia-ammattikorkeakoulu.....	3
1.2. Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoitteet.....	4
2. Opintojen ohjaus	6
2.1. Mitä ja miksi?	6
2.2. Kuka ja miten?	8
3. Ohjauksen kehittämisen lähtökohdat.....	11
3.1. Ammattikorkeakoululaki ja asetus.....	11
3.2. Savonia-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelma	12
3.3. Varkauden tulosalueen ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelma	15
3.4 Savonia Business ohjaus- ja neuvontapalvelujen toimintamallit	18
4. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisi Savonia Business Varkaudelle.....	22
4.1. ”Kuka ja mitä” Savonia Business Varkaudessa	23
4.2. ”Kuka, mitä ja milloin”.....	27
4.2.1. Ohjaus ennen opintojen alkua.....	28
4.2.2. Ohjaus opintojen alussa	29
4.2.3. Ohjaus opintojen edetessä.....	31
4.2.4. Ohjaus opintojen päättövaiheessa	33
4.2.5. Opintojen jälkeinen ohjaus	34
5. Yhteenveto ja pohdinta.....	35
Lähteet	40
Liitteet.....	43

1. Johdanto

Syksyllä 2005 oli Savonia-ammattikorkeakoulun tutkintoon johtavassa koulutuksessa 6640 opiskelijaa. Samaisista opiskelijoista 14% eli 934 keskeytti opiskelunsa sinä vuonna. Jo pelkkä lukumäärä todistaa, että kyseessä on keskeinen ongelma. Tästä syystä Savoniassa nostettiin opintojen sujuvuuden edistäminen ja keskeytysten ehkäiseminen painopistealueiksi. Työ aloitettiin selvittämällä keskeyttämisen syitä ja opintojen sujumista vaikeuttavia tekijöitä. (Laitinen, 2007)

Selvitystyön tekivät yliopettaja Airi Laitinen sekä opiskelu- ja urakoordinaattori Mirja Halonen. Taustaksi analyysiin käytettiin hyväksi AMKOTA-tilastoja ja opinto-oikeushakemuksia vuodelta 2005, sekä toteutettiin postikysely 2005 keskeyttäneet kohderyhmänä. Otos tutkimuksessa oli 673, joista 22% vastasi. Lisänä olleen soittokierroksen jälkeen lopulliseksi vastausten määräksi muodostui 181kpl, eli 27%. (Laitinen, 2007)

Tutkimuksen mukaan nuorten keskeyttämisistä noin 5% tapahtui jo ennen opiskelujen aloittamista. Eli kyseessä ovat saattaneet olla ne, jotka ovat hakeneet ns. varmuuden vuoksi ammattikorkeakouluun tai jollekin alalle, vaikka suurin kiinnostuksen ja toiveiden kohde onkin ollut toisaalla. Vuoden tai vähemmän opiskelleita keskeyttäneistä oli hiukan alle 25% ja alle kaksi vuotta opiskelleita lähes 35%. Yli kaksi vuotta opiskelleita oli noin 13%. (Laitinen, 2007)

Kysyttäessä nuorilta keskeyttämisen syitä kaikkein yleisimmiksi syiksi nousivat omaan henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen liittyvät syyt. Vaikea elämäntilanne, muutto toiselle paikkakunnalle ja muutokset perhetilanteessa ovat syitä, joihin koulun on kuitenkin vaikea vaikuttaa. Merkittävimpien syiden joukossa oli kuitenkin myös ohjauksen puute, tuen puute opiskelu- ja urasuunnitelman teossa sekä henkilökohtaistetun ohjauksen vähyys. (Laitinen 2007)

Aikuisista keskeyttäneistä opintoja ei edes aloittanut noin 7%. Suurin ryhmä keskeyttäjäistä oli alle vuoden opiskelleet, lähes 45%. Alle 2 vuotta opiskelleita keskeyttäjäistä oli enää alle 15%. Tärkein aikuisten keskeyttämisen syy oli työssäkäynti opintojen ohessa. Elämäntilanne ja muut henkilökohtaiset syyt toistuivat myös aikuisilla, samoin kuin ohjauksen riittämättömyys ja henkilökohtaisen ohjauksen puute. (Laitinen 2007)

Tutkimuksessa vastaajilta kysyttiin myös mitä olisi voitu tehdä keskeytyksen ehkäisemiseksi. Yleisin vastaus nuorilla oli ”Ei mitään” 57 kappaleella, toisena ”Enemmän ohjausta ja tukea” 30 vastauksella. Aikuisilla yleisin vastaus oli kuitenkin opetusjärjestelyjen parantaminen, ohjauksen tuen lisääminen sai vain 7 henkilön kannatuksen. Toki voidaan miettiä, liittyvätkö opetusjärjestelyt ja ohjaus kuitenkin läheisesti toisiinsa; usein vasta ohjauksessa opiskelijalle valkenee mm. mahdolliset vaihtoehtoiset suoritustavat. (Laitinen 2007)

17.4.2007 pidetyssä Opintojen keskeyttäminen Savoniassa -seminaarissa kyseisiä asioita pohti noin 20 Savonian henkilöstöön kuuluvaa oppilaanohjaajaa, koulutuspäällikköä, koulutusvastaavaa ja opettajatuutoria. Ohjauksen katsottiin olevan tutkimuksen perusteella yksi keskeisimmistä keinoista pienentää keskeytysprosenttia. Laitisen ja Halosen (Laitinen, 2007) tutkimuksen mukaan ohjaus keskittyy opintojen alkuun ja loppuun. Siinä välissä tapahtui kuitenkin suurin osa keskeytyksistä. Oli siis olemassa selkeä tarve kehittää ohjausta koko prosessin ajalle.

Ohjaus- ja neuvontapalveluseminaarissa 1.11.2007 ohjelman aloitti Savonian vararehtori Ulla Voutilainen. Hän kertasi kierroksella olevan Kehittämissuunnitelman pääkohtia, ja totesi suunnitelmasta nähtävän suoraan ohjauksen merkityksen nousun. Hänen mukaansa yksi Savonian toiminnan painopiste lähitulevaisuudessa tulee olemaan ohjaus ja sen kehittäminen. (Voutilainen, 2007)

Myös valtakunnallista tarvetta opinto-ohjauksen kehittämiseksi on olemassa. 1997 aloitti kaupan ja hallinnon alalla perusopintonsa yli 8000 opiskelijaa, joiden olisi tullut valmistua vuoteen 2000 mennessä. Kyseisenä vuonna suoritettiin kuitenkin vain 4500 perustutkintoa. Oppilaitosten antamien tietojen

perusteella keskeytysprosentti oli ”vain” 13%, joka sekin on merkittävä määrä. (Järvinen, 45, 2005)

1.1. Savonia-ammattikorkeakoulu

Savonia-ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista ja monipuolisimmista ammattikorkeakouluista. Opiskelijoita on noin 6700 ja työntekijöitä noin 600. Opetusta järjestetään kolmella paikkakunnalla: Iisalmessa, Kuopiossa ja Varkaudessa. Toiminnan keskeisimmät arvot ovat asiantuntijuus, asiakaskeskeisyys ja yhteisöllisyys. (www.savonia.fi/amk)

Savonia kouluttaa kahdeksalla alalla, vain humanistiset tieteet puuttuvat valikoimasta. Nuorten koulutusohjelmatarjonnan lisäksi Savonia tarjoaa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja mm. tekniikan ja liiketalouden alalla, sekä yksilöllisiä koulutuspalveluja vaikutusalueensa yrityksille ja muille yhteistyökumppaneille. (www.savonia.fi/amk)

Savonia-ammattikorkeakoulu on visionsa mukaan rohkea uudistaja ja yhteistyökykyinen tulevaisuuden osaamisen kehittäjä. Toimintapolitiikka määrittelee lähestymistavaksi asiakaskeskeisyyden, vastuullisuuden ja luotettavuuden. Yhteisöllisyyden tulisi perustua keskinäiseen luottamukseen ja aitoon vuoropuheluun. (Savonia-ammattikorkeakoulu, visio ja toimintapolitiikka, 2007)

Strategia perustuu asiakkaiden, prosessien, henkilöstön osaamisen kasvun ja taloudellisuuden linjauksiin. Päämääränä on ylittää asiakkaiden odotukset, prosessit toimivat sujuvasti ja niitä pystytään muuttamaan tarpeiden mukaisesti. Ammattikorkeakoulu oppii ja kehittyy ja sitä kautta tuottaa laadukkaita ydintoimintoja. Laadukkaat palvelut ja tuotteet on tarkoitus tuottaa taloudellisesti ja tehokkaasti. (Savonia-ammattikorkeakoulu, strategia, 2007)

Edellä kuvailtuihin missioon, visioon ja strategiaan perustuu myös tämä kehittämishanke.

Savonia-ammattikorkeakoulun Varkauden yksikössä (Walt-Campus) voi opiskella tradenomiksi tai insinööriksi. Vuodesta 2003 lähtien liiketalouden ja tekniikan opetus on toiminut samoissa tiloissa; uusin osa kampuksen rakennuksista valmistui vuoden 2002 lopulla. Kampuksella opiskelee yhteensä noin 700 tradenomi- ja insinööriopiskelijaa; luvussa ovat mukana myös iltapäivä- ja iltaryhmissä opiskelevat. (www.savonia.fi/walt)

Organisatorisesti Savonia Business Varkaus kuuluu Savonia Business tulosalueeseen yhdessä Kuopion liiketalouden sekä Kuopion restonomikoulutuksen kanssa, ja Varkauden tekniikka tekniikan tulosalueeseen yhdessä Kuopion tekniikan kanssa. Kuitenkin liiketalouden ja tekniikan koulutusalojen fyysinen läheisyys tarjoaa mahdollisuuden monialaisiin opintoihin. Juuri tämän ajatellaan olevan yksi vahvuus Varkaudessa jatkossa, ja sitä painotetaan keväällä 2008 tehtävässä opetyössä.

1.2. Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoitteet

Savonia-ammattikorkeakoulun ja koko Suomen taistellessa keskeytysten kanssa myös Savonia-ammattikorkeakoulun Varkauden yksikössä, liiketalouden puolella painittiin samojen ongelmien kanssa. Savonia Business Varkaus eli lisäksi keskellä organisaatiouudistusta, jossa liiketalous liitettiin yhteen vastaavan Kuopion koulutusohjelman kanssa. Tämän liitoksen myötä Varkauteen istutettiin uutta toimintatapaa, opettajatuutoritoimintaa. Aiemmin Savonia Business Varkaudella oli ollut käytössä suuntautumisvastaava-järjestelmä, jossa yleensä suuntautumisvaihtoehdon keskeisin ammattiaineiden opettaja toimi kaikkien suuntautumisensa opiskelijoiden vastuuhenkilönä. Uuden systeemin ja keskeyttämisten ehkäisemisen haasteen myötä kunkin toimijan työt ja tehtävät tuli miettiä uusiksi.

Työn tukimateriaaliksi valittiin opettajatutor-koulutuksessa tutuksi tullut Opetushallituksen Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme –opas. Oppaasta löytyy ”tarkistuskysymyksiä”, joilla voidaan varmistaa ohjauksen riittävyys opintojen eri vaiheissa, ennen, alussa, aikana, lopussa sekä jälkeen

ainakin suunnitelmatasolla. Kehittämishanke aloitettiin tutustumalla olemassa olevaan kirjallisuuteen ja tutkimuksiin ohjauksesta. Lisäksi tehtiin Savonian sisäistä benchmarking-työtä.

Näitä taustadokumentteja vasten kehittämishankkeen tarkoituksiksi muodostui Savonian ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisin päivittäminen koskemaan nimenomaan Savonia Business Varkautta. Matriisin ajateltiin toimivan suunnittelu- ja toteutustyökaluna kaikille toimijoille. Matriisista käy ilmi tehtävät asiat opintojen eri vaiheissa, sekä niiden vastuhenkilöt ja muut toimijat. Matriisi itsessään on tilallisesti kovin rajallinen, siksi sitä kirjoitettiin myös tekstillisesti auki tämän työn kappaleessa 4.

2. Opintojen ohjaus

2.1. Mitä ja miksi?

Ohjaus ei ole terapiaa. Ohjauksessa ei diagnosoida tai hoideta puutetta, vammaa tai sairautta. Ohjaus- ja neuvontatyötä tehdään silloin, kun ohjaajan roolin omaava henkilö antaa aikaa, huomiota ja kunnioitusta asiakkaan roolissa olevalle henkilölle. Tarkoituksena olisikin antaa asiakkaalle tilaisuus tutkia, keksiä ja selkeyttää tapoja elää voimavaraisemmin ja hyvinvoivemmin. Ohjauskeskustelun ja –toiminnan kautta luodaan mahdollisuus nähdä ja tehdä asioita ainakin hieman eri lailla. (Määttä & Laaksonen, 11-12, 2005) Opinto-ohjauksen tehtävä on myös tukea opiskelijan kehittymistä ammattitaitoiseksi työntekijäksi, ja auttaa häntä kasvamaan ihmisenä kohti hyvää elämää. Sen avulla edistetään tasa-arvoa koulutuksessa ja työ-elämässä, painottaen myönteistä asennetta opiskeluun. (Kemi & Mäkelä, 27, 2005)

Oppilaanohjauksen tarve on kasvanut ja kasvaa edelleen. Elämme yhteiskunnassa, jolle tyypillistä on dynaamisuus, epävarmuus, paikallisuus ja globaalius. Nuorten elämäntilanne on muutoksessa, nuorisokulttuurit moninaistuvat ja monien perheiden mahdollisuudet tukea nuoriaan ovat heikentyneet mm. laman seurauksena. (Järvinen, 43, 2005) Oppilaitokset profiloituvat, opetussuunnitelmat ovat entistä valinnaisempia ja koulutusjärjestelmä on moninaistunut. Oppilas tarvitsee siis valinnoissaan asiantuntija-apua toteuttaakseen elinikäisen oppimisen periaatetta. Ohjauksen tarkoitus on myös syrjäytymiskehityksen estäminen. (Määttä & Laakkonen, 12, 2005) Ohjauksen jatkuva kehittäminen on siten koko yhteiskunnan kannalta tärkeää (Järvinen, 44, 2005).

Hyvällä ohjaajalla on kokonaisnäkemys koko opiskeluprosessista. Kokonaisnäkemys mahdollistaa resurssien kriittisen tarkastelun niin, että opiskelijalla on mahdollisuus saada ohjausta juuri silloin kun hän sitä eniten tarvitsee. Hyvä ohjaus on myös motivoivaa, se pohjautuu avoimeen ja rakentavaan vuorovaikutukseen eikä ole vain yksipuolista tiedottamista. Hyvä

ohjaaja kohtaa opiskelijan aina yksilötasolla, muistaen, että jokainen opiskelija on erilainen. Ohjaajan persoonallisuuden osasia ovat mm. affektiivinen sävy, empatia, herkkyys ja vakavuus, kyky ottaa ohjattavan todelliset tunteet huomioon, avoin, lämmin ja positiivinen suhtautuminen vuorovaikutustilanteessa, kommunikointikyky, kyky asettaa tarvittaessa rajoja sekä motivaatio, aktiivisuus ja yhteistoiminnallisuus. (Määttä & Laakkonen, 12-13, 2005) Opintojen ohjaajalla on monesti ns. kaksoisrooli, hän toimii samalla niin opettajana kuin ohjaajanakin opiskelijoilleen. (Seppelin, 29, 2005) Seppelin (2005) peräänkuuluttaa myös luonnollisuutta, aitoutta ja avoimuutta.

Määttä ja Laakkonen (14, 2005) listaavat opintojen ohjauksen keskeisiksi tavoitteiksi seuraavat asiat;

- opiskelija saa riittävästi tietoa koulutusalan ja koulutusohjelman sisällöstä ja opetuksen toteuttamisesta ennen opiskelun aloittamista
- opiskelija saa tukea opiskelunsa aikana henkilökohtaisen elämäntilanteen ja opintojensa vaihtoehtojen jäsentämisessä
- opiskelija sitoutuu opiskeluun ja osaa suunnitella opintonsa
- opiskelija kehittyy yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoissa
- opiskelija tutustuu kansainvälistymisen mahdollisuuksiin opiskelussa ja työelämässä
- opiskelija ymmärtää ihmisten ja kulttuurien erilaisuutta

Edellisistä yhteenvedon voitaisiinkin todeta, että ohjauksen perimmäinen tehtävä on auttaa opiskelijaa tulemaan entistä tietoisemmaksi kokemustensa merkityksestä ja muutosprosesseista elämänsä aikana (Seppelin, 29, 2005).

Ohjaus- ja neuvontapalveluseminaarissa 1.11.2007 Savonia-ammattikorkeakoulun vararehtori Ulla Voutilainen listasi opiskelijoiden toivomuksia ohjaukselle. Tärkeimmät toiveet olivat hänen mukaansa seuraavat

- ohjaustilanteet ovat valmisteltuja
- kumpikin tietää, mitä ohjaus on
- ohjaus on konkreettisia tekoja, ei puhetta
- ohjauksessa keskitytään olennaiseen

- ohjaus on itsenäiseen opiskeluun ohjaavaa ja tukevaa
- ohjaus on yksilöllistä
- ohjaus on vuorovaikutteista ja rehellistä
- ohjaus on täysimittaista läsnäoloa
- ohjaus on hyvin saatavilla

(Voutilainen, 2007)

Kyseistä listaa voitaisiin verrata Määttä & Laakkosen listaan (Määttä & Laakkonen, 2005) tärkeistä ohjaajan persoonaan liittyvistä ominaisuuksista. Avoin, lämmin ja positiivinen suhtautuminen vuorovaikutustilanteissa on verrattavissa vuorovaikutteisuuteen ja rehellisyyteen, kyvyn kuulla ja havaita voitaisiin ajatella vastaavan läsnäoloa, kyky asettaa tarvittaessa rajoja voisi tarkoittaa itsenäiseen opiskeluun ohjaavaa ja tukevaa ohjausta.

2.2. Kuka ja miten?

Suomalainen ohjausjärjestelmä muodostuu kahden tekijän, opetushallinnon ja työhallinnon, yhteistoiminnasta. Päävastuu opinto-ohjauksesta on opetushallinnolla, ja työhallinto täydentää sitä uravalinnan osalta. Koulutuksen järjestäjä päättää opinto-ohjauksen käytännön toteutuksesta, mm. henkilökohtaisen ohjauksen resursseista. (Järvinen, 45, 2005)

Käytännössä opinto-ohjausta on lähes kaikissa oppilaitoksissa hajautettu useammalle eri vastuuhenkilölle. Toimijoita ovat mm. opinto-ohjaajat, ryhmäohjaajat, luokanvalvojat, tutoropettajat, tutoropiskelijat sekä työssä oppimisen ohjaajat. (Järvinen, 46, 2005) Ohjaus on kuitenkin jokaisen opettajan ja henkilökuntaan kuuluvan henkilön työtä. Vastuu on siis yhteinen, vaikka päävastuu onkin opinto-ohjaajalla. (Koivisto, 73, 2005)

Ohjauksen kokonaissuunnittelussa on oleellista toiminnallisen puolen lisäksi ottaa huomioon ohjauksen, tiedottamisen ja neuvonnan strateginen suunnittelu sekä käytännön kehittämistoiminta. Jos henkilöstö ei ole mukana ohjauksessa, vaikkapa perehtyneisyytensä tai motivaationsa puolesta, ei ohjaus hyvästykään järjestelmästä huolimatta ole välttämättä laadukasta.

(Koivisto, 73,2005) Kaikessa suunnittelussa täytyy miettiä ne tahot ja toimijat, jotka ovat opiskelijan koulutuksessa ja kehityksessä merkityksellisiä. (Kemi & Mäkelä, 27, 2005)

Opinto-ohjaaja, eli opo on ammattikorkeakoulussa työskentelevä opettaja, jolla on erityiskoulutus opinto-ohjaajan toimeen. Hänen tehtävänsä ovat hyvinkin moninaiset, hän toimii mm. koulutusyksikkönsä koulutuksen ja ohjauksen asiantuntijana ja ohjauksen koordinoijana. Opo vastaa opiskelija- ja opettajatuutoroinnin organisoinnista ja koordinoinnista. Hänellä on vastuu orientoivien opintojen ohjelman suunnittelusta sekä niiden käytännön järjestelyistä. Hänen toimintansa painottuu opiskelijan auttamiseen ja ratkaisujen löytämiseen erityisissä opintoihin liittyvissä ongelmissa ja tilanteissa, joissa opiskelija on vaarassa keskeyttää opintonsa. (Härkönen, 14, 2003)

Opettajatuutori on henkilö, jonka päätehtävänä on auttaa oppijaa hankkimaan sellaisia tietoja, taitoja ja strategioita, joita opiskelussa tarvitaan. Tuutoroinnilla tarkoitetaan yksilölle tai oppijaryhmälle annettua tukea ja neuvontaa. Tämä voidaan tehdä monin tavoin; suorassa kontaktissa tai etäohjauksena, esimerkiksi kirjeitse tai sähköisten medioiden välityksellä. Tuutoroinnin ydintehtävä on oppimisen avustaminen. (Järvinen, 52-53, 2005) Opettajatuutori on ”valmentaja”, ”kummisetä tai -täti” tai ”omaopettaja”. Hän ohjaa opiskelijaa koko opiskelun ajan ja huolehtii uusien opiskelijoiden orientaatiojakson eri osioiden synkronoinnista. Hänen vastuullaan on henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimisen ohjaus, sekä opintojen etenemisen seuraaminen. Hän on opiskelijan keskustelukumppani arjessa. (Härkönen, 11, 2003)

Opiskelijatuutori on opiskelijan ensimmäinen uusi ”ystävä” koulussa. Hän on vapaaehtoisesti vertaisohjaukseen ilmoittautunut ylemmän vuosikurssin opiskelija, joka koulutetaan toimeensa koulun toimesta. Opiskelijatuutoreille ei välttämättä makseta palkkaa, vaan he saavat vapaaehtoisesta toiminnastaan opintopisteitä. Opiskelijatuutoritoiminnasta vastaa opiskelijatuutorivastaava yhdessä opinto-ohjaajan kanssa. (Härkönen, 13,2003)

Opintosihteeri ylläpitää mm opiskelijarekisteriä ja opintosuoritusrekisteriä. Häneltä opiskelijat saavat opintoihin liittyviä lomakkeita ja tietoja. Opintosihteerit toimivat yhteistyössä mm. opinto-ohjaajan ja opettajatuutorien kanssa. (Härkönen, 15,2003)

Ura- ja rekrytointipalveluhenkilöstö koostuu suunnittelijoista, jotka ovat erikoistuneet opiskelijoiden urasuunnitteluun ja rekrytoitumiseen. Ura- ja rekrytointipalveluhenkilöstö tiedottaa mm. harjoittelu- ja työpaikan hankkimiseen liittyvistä asioista. (Härkönen, 15, 2003)

Koulutuspäällikkö toimii mm. opettajatuutorien ja opinto-ohjaajien esimiehenä, hyväksyen näiden työaikasunnitelmat ja näin mahdollistaen ohjaustoiminnan. **Opintotukilautakunnan sihteeri** avustaa opiskelijaa opintotukeen liittyvissä kysymyksissä. **Alumnit** avustavat ohjaukseen osallistuvia tekemällä ammatin ja tulevaisuuden opiskelijalle konkreettiseksi mm. luentojen kautta. (Härkönen, 15-17, 2003) Lisäksi ohjaukseen voi osallistua joukko muita toimijoita, joita ei kuitenkaan tässä käydä sen tarkemmin lävitse.

3. Ohjauksen kehittämisen lähtökohdat

3.1. Ammattikorkeakoululaki ja asetus

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista määrittelee peruslähtökohdan ammattikorkeakoulun opetukselle ja sitä kautta opintojen ohjaukselle. Mm. pykälässä 4 määrittellään tutkintoon johtavien opintojen rakenne, joka siis rytmittää opintojen etenemisen. Rakenne koostuu perus- ja ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta sekä opinnäytetyöstä. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352) Ammatillisesti tämä tarkoittaa ohjausta ammattiopintojen sisältöjen oppimisessa ja oppilaan ohjaamista valitsemaan itselleen parhaita opintoja valinnaisista aineista uran kehittymisen kannalta. Harjoittelun ohjausta annetaan sekä harjoittelupaikan valinnassa että itse harjoittelussa siten, että opiskelija oppii soveltamaan oppimiaan asioita käytännössä. Opinnäytetyölle nimetään ohjaaja, joka tukee opiskelijää prosessin aikana. (Hämäläinen, 8, 2006)

Rakenteen perusteella muotoillaan myös opintojen yleiset tavoitteet (pykälä 7), eli laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja –taidot sekä niiden teoreettiset perusteet alan asiantuntijatehtävissä toimimista varten, edellytykset alan kehityksen seuraamiseen ja edistämiseen, valmiudet jatkuvaan koulutukseen, riittävä viestintä- ja kielitaito sekä kansainvälisen toiminnan edellyttämät valmiudet. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352) Hämäläinen (7, 2006) mainitsee Vuorisen, jonka mukaan opintojen ohjaus on keskeinen keino ammatillisen kasvun tukemisessa ja sen vuoksi ohjauksen kehittäminen ja juurruttaminen aidoksi toiminnaksi korkeakouluissa on tärkeää.

Pykälä 24 käsittelee opettajien tehtäviä. Sen mukaan päätoimisen opettajan tehtävänä on opetus- ja ohjaustyö. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352) Tämä pykälä lienee siinä mielessä merkittävä, että se levittää vastuun ja jalkauttaa ohjauksen laajemmalle

organisaatiossa. Kyseisessä asetuksessa ei mainita lainkaan erillistä oppilaan ohjaajaa, joten ohjaus ei siis saa olla vain oppilaan ohjaajan vastuulla. Tähän oletukseen ja ajatukseen perustuu myös Savonia Business Varkauden ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisin päivitys. Ja kuten jo kappaleessa 2.2 nähtiin, toimijoita ohjauksen parissa on runsas joukko.

3.2. Savonia-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelma

Savonia-ammattikorkeakoulun ensimmäinen yhteinen ohjaus- ja neuvontapalvelujen suunnitelma tehtiin 2003-2004 kehittämishankkeena. Kehittämistyön tavoitteena oli tehdä ohjaustoiminnot läpinäkyviksi, löytää yhteinen näkemys ohjauksen käsitteestä ja määrittellä prosessien omistajat. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen suunnitelma otettiin käyttöön lukuvuonna 2004-2005. Sittemmin suunnitelmaa on päivitetty vuosina 2006 ja 2007. (Ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitys, 2, 2007)

Savonian ohjaus- ja neuvontapalvelujen piiriin kuuluvat mm. opintoasiain toimisto, ura- ja rekrytointipalvelut, koulutusalojen ohjauspalvelut sekä kansainvälisten asioiden palvelut. Ohjaus- ja neuvontapalvelut hoidetaan Savoniassa hajautetusti, vaikka toteutus ja menettelytavat esitetäänkin yhteisessä ohjaus- ja neuvontapalvelujen toimintamatriisissa. Ohjauksen lähtökohta Savoniassa on opiskelijan oma vastuu opinnoistaan ja ammattikorkeakoulun tehtävänä on koulutuksen ja opintojen ohjauksen järjestäminen mielekkäästi. (Ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitys, 3, 2007)

Savonia-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelmassa on sovittu ohjauksen ja siihen liittyvien toimintojen käsitteistä seuraavaa;

”Opintojen ohjauksella tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla systemaattisesti tuetaan ja kannustetaan opiskelijaa kehittymään alansa asiantuntijaksi opiskelijan yksilöllisten ohjaustarpeiden mukaisesti.

Uraohjauksella tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla edistetään alan valintaa ja opiskelijaksi hakeutumista (ks. markkinointiprosessi). Opiskelun aikana uraohjauksella tuetaan asiantuntijuuden suuntautumista ja työelämävalmiuksien kehittymistä (työnhaku ja siihen liittyvät menettely, työmarkkinat ja työelämä, jatko-opinnot) sekä työllistymisen edistämistä.

Neuvontapalveluilla tarkoitetaan tiedottamiseen, opiskelijavalintaan, opintosuoritusten rekisteröintiin ja seurantaan sekä opintotukeen liittyviä tehtäviä.

Opettajatuutoroinnilla tarkoitetaan kaikkea sitä opettajan ja opiskelijan välistä vuorovaikutusta, joka tukee oppimisprosessin laadukasta toteutumista ja edistää opiskelijan sitoutumista opintoihinsa ja ammatilliseen kehittymiseen sekä työelämään suuntautumista.

Opiskelijatuutoroinnin keskeinen tehtävä on vertaistuen tarjoaminen sekä uusien opiskelijoiden perehdyttäminen opiskeluun ja sen käytäntöihin ja oppimisympäristöön yhteistyössä muiden ohjaukseen osallistuvien kanssa.

Henkilökohtainen opiskelu- ja urasuunnitelma (HOPS) on opiskelijan itselleen laatima tavoitteellinen suunnitelma ammatillisesta kehitymisestä, opintojen suorittamisesta ja loppuun saattamisesta sekä työllistymisestä.

Savonia-ammattikorkeakoulussa ohjaukseen osallistuvasta henkilöstöstä käytetään seuraavia nimikkeitä:

Vararehtori vastaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittamisestä koko ammattikorkeakoulussa.

Tulosaluejohtaja vastaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen resursoinnista tulosalueellaan.

Koulutuspäällikkö vastaa tulosalueellaan ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittämisestä ja hyväksyy alueensa ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman.

Opinto-ohjaaja toimii koulutusyksikössään ohjauksen ja koulutuksen asiantuntijana ja vastaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen koordinoinnista yksikössä tai tulosalueella. Opinto-ohjaajana toimivilla on oltava riittävä ohjausalan koulutus, ohjaustaidot ja motivaation toimia ohjaajana.

Opettajatuutori on koulutuksen saanut opettaja, joka ohjaa opiskelijan opiskelu- ja urasuunnittelua ja sen toteutumista.

Opiskelijatuutori on koulutuksen saanut vapaaehtoiseksi vertaisohjaajaksi ryhtynyt vanhempi opiskelija.

Opintoasiain päällikkö johtaa opintoasiain toimistoa ja tukee yksiköiden opintotoimistoissa toteutettavaa neuvontaa sekä vastaa omalta osaltaan opiskelijapalveluiden ja ohjauspalveluiden toteuttamisesta ja kehittämisestä yhteistyössä opetus- ja oppimisprosessista vastuussa olevien toimijoiden ja koulutusyksiköiden kanssa (mm. markkinointi, koulutusohjelmista tiedottaminen, opiskelijavalinnat sovituilta osin, opintojen rekisteröinti ja seuranta, opintotukiasiat, opiskelijapalveluihin liittyvät toimistotehtävät, opiskelijahallintoon liittyvä yhteistyö).

Opettaja vastaa oman asiantuntijuusalueensa osalta opiskelijan ammatillisen kasvun ohjauksesta.” (Ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitys, 11-13, 2007)

Savonia-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalvelut on kuvattu yhteisenä toimintamatriisina. Matriisia on ajan myötä karsittu, tekstiä vähennetty ja rakennetta selkiytetty. Näin toivottiin parannettavan matriisin käytettävyyttä. Savonialla käytössä olevassa sähköisessä toiminnanohjausjärjestelmässä (Q2) matriisin kustakin kohdasta on suora linkki tärkeisiin asiakirjoihin, ohjeisiin ja menettelytapaohjeisiin. (Ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitys, 14, 2007)

Ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittämisryhmä vastaa ohjauspalveluiden toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä, suosittelee tulosalueille yhteisesti noudatettavia toimintalinjoja sekä arvioi ja parantaa toimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. (Ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitys, 15, 2007) Juuri tässä kehittämisroolissaan ryhmä järjesti syksyllä 2006 alkaneen opettajatuutorikoulutuksen, josta Varkauden yksikön oman matriisin päivitystyö sai alkunsa.

3.3. Varkauden tulosalueen ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelma

Savonia-ammattikorkeakoulun Savonia Business Varkauden opinto-ohjaaja Kaisa Hämäläinen työsti vuonna 2006 Varkauden yksikön ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitystä. Koko Savonia-ammattikorkeakoulun samoin kuin yksikön ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelma pohjautuu opiskelun ja ohjauksen opintopolkumalliin. Tässä Varkauden yksikön suunnitelmassa määritellään opintojen ohjauksen tavoitteet, arviointijärjestelmä, toiminta- ja menettelytavat, organisaatio, ohjauksellisen informaation kehittäminen, paikantaminen ja jakelukanavat sekä ohjauksen resursointikohteet. (Hämäläinen, 3-4, 2006)

Varkauden tulosalueen ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelmassa tulosalueeseen kuuluivat sekä tekniikan että liiketalouden koulutusohjelmat. (Hämäläinen, 33, 2006) Vuonna 2007 tilanne on kuitenkin muuttui. Liiketalous ja tekniikka erotettiin toisistaan ja liitettiin vastaaviin Kuopiossa siten, että Varkauden liiketalous muodostaa Savonia Business tulosalueen yhdessä Kuopion liiketalouden sekä matkailu- ja ravitsemisalalan kanssa, ja Varkauden tekniikka tekniikan tulosalueen yhdessä Kuopion tekniikan kanssa. Siten Varkauden ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelma vanhentui tulosalueen lakattua olemasta. Varkauden kampuksella kuitenkin tekniikka ja liiketalous toimivat läheisessä yhteistyössä samoissa tiloissa, joten entisen Varkauden tulosalueen ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelmaa voidaan vielä hyödyntää. Vaikka molemmat koulutusalat yhdistävätkin sisäisesti toimintojaan Kuopion

vastaavien yksiköiden kanssa, asettaa todellisuus yhteisellä kampuksella mm. taloudellisia vaatimuksia yhteisille toiminnoille. Tässä kappaleessa pyritään kattamaan ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelmasta ne osat, jotka pätevät vielä vuonna 2007. Kuitenkin näkökulmana on ensisijaisesti liiketalous, tekniikan poikkeaviin käytänteisiin ei puututa.

Opetuksen ja oppimisen strategian mukaisesti myös Savonia Busineksen tehtävänä on taata opiskelijan ammatissa vaadittavien valmiuksien saavuttaminen ja opiskelijan työllistyminen, sekä samalla mahdollistaa työelämän jatkuvan muutoksen ja kehittämisen edellyttämä elinikäinen oppiminen. Tehtävä on tarkoitus toteuttaa laadukkaalla opetuksella ja oppimisen ohjaamisella. Nämä prosessit vastaavat kysymykseen, kuinka perustehtävä toteutetaan mahdollisimman laadukkaasti. (Hämäläinen, 33, 2006)

Savonia-ammattikorkeakoulun ydinprosessit ovat opetuksen ja oppimisen prosessit sekä tutkimus- ja kehitystyön prosessit (Savonia-ammattikorkeakoulu, prosessikartta, 2007) Opetusprosessin osaprosessit ovat OPS-työ, opintojen ohjaus ja harjoittelun ohjaus. Opintojen ohjauksenprosessista on laadittu opintopolkumatriisi, jonka on tarkoitus täsmentää ja jäsentää opintojen ohjausta. (Hämäläinen 34, 2006) Tätä matriisia sivuttiin jo kappaleessa 3.3. Opiskeluprosessin osasia ovat puolestaan HOPS, opinnäytetyö ja harjoittelu (Hämäläinen, 34, 2006).

Nämä prosessit tukevat toisiaan ja ohjaavat opetusta ja opiskelua. Opettajan tehtävä on toimia asiantuntijana ja oppimisen ohjaajana. Opiskelija on aktiivinen osallistuja oppimisprosessissa, ja hän toimii oman motivaationsa, kiinnostuksena ja kykyjensä rajoissa. Oppiminen on hänen oman toimintansa tulos. Opiskelijaa tuetaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan ja ammatillisesta kasvustaan, eli häntä tuetaan itseohjautuvuuteen. Tämä tapahtuu tuutoroinnin ja tukipalvelujen kautta. (Hämäläinen 34, 2006)

Niin Varkauden, kuin koko Savoniankin arvoina on asiakaskeskeisyys, asiantuntijuus ja yhteisöllisyys. Asiakaskeskeisyys edellyttää opiskelijan näkökulman huomioimista ohjauksessa, ja se onkin ohjauksen perusarvo.

Ohjausta toteutetaan siis kokonaisvaltaisesti ja opiskelijakeskeisesti, seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- opintojen ohjaus perustuu jaettuun holistiseen asiantuntijuuden mukaisesti porrastettuun ohjausvastuuseen. Erilaiset ohjaustarpeet ja ohjauksen kysynnän vaihtelut huomioidaan prosessin eri vaiheissa.
  - jokainen opettaja on opintojen ohjaaja. Tämä ymmärretään yleisesti, ja opettajan ohjausvastuuta tuetaan opetusjärjestelyin; työaikasunnitelmin sekä asiantuntijuuteen perustuvien työnjaoin.
- (Hämäläinen, 34-35, 2006)

Varkaudessa opintojen ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijan orientoitumista ja sitoutumista ammattikorkeakouluopiskeluun, ammattitaidon kehittämistä, opintojen etenemistä sekä työelämään siirtymistä. Opiskelijaa rohkaistaan löytämään omaan opiskelu- ja elämäntilanteeseen sopivia ratkaisuja niin, että opiskelua ei keskeytetä ja opinnot tulevat suoritettua normiajassa. Tehtävää on tarkennettu tavoitteiksi, jotka noudattavat opiskeluprosessin eri vaiheita (näitä vaiheita käsitellään tarkemmin myöhemmin tässä kappaleessa, sekä kappaleessa 4, jossa käsitellään ohjauspalvelumatriisin päivitystä Savonia Business Varkaudelle). Ohjauksen tavoitteena ensimmäisessä vaiheessa on perehdyttää opiskelija opiskeluyhteisön jäseneksi sekä auttaa häntä tunnistamaan omat oppimisen ja opiskelun asenteensa ja toimintatapansa. Jatkoksi ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa kehittämään asenteitaan ja toimintatapojaan, sekä niiden arviointitapoja. Ohjaus tukee opiskelijaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisessa, pohjautuen opiskelijan omaan mielenkiintoon ja tarpeisiin, niin, että opintosuunnitelma toimii kaikkia opintoja ohjaavan toimintasuunnitelmana. Tavoitteena on myös ohjata opiskelija pääsemään asettamiinsa tavoitteisiin. (Hämäläinen, 35, 2006)

Varkauden ohjauspalvelusuunnitelmassa määritellään myös toimijat ja heidän vastuunsa ja työnjako. Koko ammattikorkeakoulun yhteisiä keskitettyjä toimijoita ja ohjauspalveluja ovat opintoasiaintoimisto ja hakutoimisto. (Hämäläinen, 39, 2006) Kuten aiemmin on kerrottu, osa paikallisista toimijoista on lakannut olemasta uuden organisaation myötä. Mm.

koulutuspäällikön tointa ei enää ole, lisäksi liiketalouden puolelta on poistunut koulutusohjelmajohtaja. Yhteistä tulosaluejohtajaa ei ole, vaan tulosaluejohtajuus on jaettu Savonia Busineksen ja tekniikan tuloaluejohtajille. Suuntautumista vastaavat vastaavat enää koulutusohjelmiansa hännistä, ja heidät korvataan jatkossa opettajatuutoreilla.

Toki moni toimija on edelleen olemassa, mm. opinto-ohjaaja, opintotoimisto, kv-koordinaattori, kv-toimisto, opettajat ja opiskelijatuutorit. Virallista ja hyväksyttyä päivitystä ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelmaan ei ole, vaan toimijoihin ja heidän väliseensä työnjakoon otetaan kantaa tämän kehittämistehtävän kappaleessa 4.

Ohjauspalvelusuunnitelmassa opintojen ohjaus nähdään vaiheittaisena prosessina, jolloin opintojen ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle asiantuntevaa ohjausta ja neuvontaa jokaisessa vaiheessa huomioiden yksilölliset tarpeet. Suunnitelmassa opintopolun ja siten myös opinto-ohjauksen vaiheiksi listataan ohjaus ennen opintojen alkua, ohjaus opintojen alussa, ohjaus opintojen edetessä, ohjaus opintojen päättövaiheessa sekä opintojen jälkeinen ohjaus. (Hämäläinen, 43, 2006) Varkauden ohjauspalvelusuunnitelman vaiheet pohjautuvat koko Savonia-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalvelujen toimintamatriisiin, josta on kerrottu jo kappaleessa 3.3. Myös näitä vaiheita tarkennetaan kappaleessa 4, jossa kerrotaan matriisiin päivityksestä Savonia Business Varkauden osalta, samoin kuin toimijoistakin.

3.4 Savonia Business ohjaus- ja neuvontapalvelujen toimintamallit

Kun kehittämistyötä käynnisteltiin, tutustuttiin myös uuden ”puoliskon”, Savonia Business Kuopion ohjauskäytänteisiin. Painopisteeksi määriteltiin nimenomaan eriävät käytänteet, ajatuksena hyödyntää molemmin puolin asiat, jotka olivat paremmin toisella. Tausta-asetuksethan olivat molemmilla samat joka tapauksessa; molemmat noudattavat lakeja ja asetuksia, ja toimivat Savonia-ammattikorkeakoulun asettamissa rajoissa.

Koska kehittämistyön taustalla suurin tarve oli uuden opettajatutor-järjestelmän sisäänajo, keskittyi tutkimustyö nimenomaan opintojen alkuvaiheen ohjaukseen. Savonia Business Kuopiossa opettajatuutoreita oli ollut olemassa jo muutaman vuoden, ja opettajatuutoreiden työn pääpaino oli muotoutunut opintojen ensimmäisen vuoden ensimmäiselle puolikkaalle. Sitä kautta myöskin suurin osa hyödynnettävistä käytänteistä keskittyi juuri tämän vaiheen ohjaukseen.

Savonia Business Kuopion opettajatuutorien yhteinen ympäristö sähköisessä oppimisympäristössä, moodlessa, avattiin kehitystyölle. Kyseisestä ympäristöstä löytyikin paljon ohjeistusta ja työkaluja opettajatuutoreille, keskittyen toki juuri alkuvaiheen ohjaukseen. Eräs ohjeistuksista oli 1. vuosikurssin opetuutorin muistilista. Kyseinen ohjeistus määrittelee käytännössä Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma- opintojakson kulun. Taustatietoina muistilistaan päivitetään opettajatuutorien ja ryhmien tiedot. Aloittavat opiskelijat on jaettu ryhmiin niin, että kullekin opettajatuutorille tulee noin 25 opiskelijaa ohjaukseen. Lisäksi taustana kerrotaan, että ensimmäisellä jaksolla (yleensä 6-8 viikkoa opintojen alusta) lukujärjestykseen varataan 1 tunti/viikko, ja toisessa jaksossa tapaamiset sovitaan virallisen lukujärjestyksen ulkopuolella. (1.vsk:n opetuutorin muistilista, 2006)

Opintojakso alkaa heti ensimmäisenä opiskelupäivänä vähintään yhdellä opettajatuutorin vetämällä oppitunnilla, jolla tutustutaan opiskeluympäristön arkityökaluihin, eli lukujärjestyksiin, oppilaitoksen tietoverkkoon ja siihen tarvittaviin käyttäjätunnuksiin sekä opinto-oppaisiin. Ensimmäisen lähitunnin tarkoituksena on myös selvittää opettajatuutorin rooli ja tutustuttaa opiskelijat toisiinsa. (1.vsk:n opetuutorin muistilista, 2006)

Toisella tapaamiskerralla tutustutaan opiskelukulttuuriin, sovitaan tulohaastatteluista ja aloitetaan oman koulutuselämäkerran tekeminen sekä jaetaan haastattelulomake tulohaastattelua varten. Kolmas kerta omistetaan opinto-oppaiden tehokkaan käytön oppimiselle ja tunnistetaan oma oppimistyyli. Oppimistyyli liitetään koulutuselämäkertaan. (1.vsk:n opetuutorin muistilista, 2006)

Tähän tyyliin on määritelty kunkin tapaamiskerran aiheet ja tavat, joilla niitä käsitellään. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma- opintojakson tuloksena on siis ensimmäinen versio hopsista sekä urasuunnitelmasta. (1.vsk:n opetuutorin muistilista, 2006)

Jatkossa Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma- opintojaksolla ensimmäisen vuoden keväällä yliopettajien vastuulla on HOPS-info ja HOPS-basaari, joissa esitellään eri suuntautumisten opintoja ja mahdollisuuksia. Aiempien hopsin ja urasuunnitelman ja saadun lisätiedon pohjalta opiskelijat tekevät valintansa suuntautumisestaan tammi-helmikuun tienoilla. Uusi, päivitetty hops tehdään keskustelussa suuntautumisen yliopettajan kanssa. Saman suuntautumisen valinnot kokoontuvat vielä teema- ja kokoavaan keskusteluun ennen kevään loppua. (Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma LLA9910, 2006)

Toisena opiskeluvuonna aloitetaan toinen opintojakso, Urasuunnittelu. Jaksolla päivitetään ja tarkennetaan urasuunnitelmaa. Hops-keskustelussa yliopettajien kanssa urasuunnitelmaa syvennetään, sekä opintojen etenemisestä keskustellaan. Mahdollisia vapaasti valittavia vielä tarkennetaan. Opintojen edettyä tähän vaiheeseen opiskelijat osallistuvat myös pienryhmäohjaukseen työharjoittelun ja työnhaun suhteen. Ohjausta antavat opo, vastuuoopettajat, ont-vastaavat (ont=opinnäytetyö) sekä harjoitteluvastaava, tarkoituksena urasuunnitelmaa täydentävän ja toteuttavan harjoittelusuunnitelman tekeminen. (Urasuunnittelu LLF9110, 2006)

Kolmantena vuonna opiskelijat käyvät jälleen hops-keskustelun yliopettajien kanssa. Opintojen etenemistä seurataan sekä tarkastellaan perusharjoittelun ja siihen astisten opintojen yhteensopimista urasuunnitelmaan. Syventävän harjoittelun suunnitelma tehdään tukemaan urasuunnitelmaa, sekä kokonaisuus päivitetään. Neljäntenä opiskeluvuonna opiskelijat alkavat hakea työtä ja siirtyvät ammattiuralle. (Urasuunnittelu LLF9110, 2006)

Edellisten opintojaksojen myötä ohjaus on sidottu opetussuunnitelmaan. Näin pyritään ehkäisemään sitä, että ne, jotka eniten ohjausta kaipaisivat, syystä tai toisesta, eivät pääsisi luikertelemaan seulan läpi. Suorittaakseen opintonsa

kunnialla opiskelijan on otettava itse aktiivinen ote opintoihinsa, päivittäen henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa ja urasuunnitelmaansa säännöllisin väliajoin. Vaikka opettajatuutorin rooli painottuukin opintojen alkuvaiheeseen, jatko-opintojaksolla varmistellaan ohjauksen jatkuvuus myös myöhemmissä vaiheissa.

Matriisimuotoista tai muuta ohjauspalvelusuunnitelmaa ei kartoitusvaiheessa Savonia Business Kuopion osalta löytynyt, mutta edellä kuvatut opintojaksot voidaan kuvitella kuvaavan ohjausprosessia oppilaitoksessa.

Prosessikuvaukset eivät ole kovinkaan tarkkoja, vaan kuvaavat vain pääkohdat, mutta antavat kuitenkin suuntaa sille, mitä Savonia Business Varkaudessakin voitaisiin/pitäisi tehdä.

4. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisi Savonia Business Varkaudelle

Organisaatiomuutoksen keskellä ja keskeytysten ehkäisyn tärkeyden kasvaessa ohjaus- ja neuvontapalvelujen toimivuutta tuli tarkastella Savonia Business Varkaudessa. Kunkin toimijan työt ja tehtävät tuli miettiä uusiksi, varsinkin kun osa entisistä toimijoista poistui organisaatiosta.

Uutena tapana toimia Savonia Business Varkauteen suunniteltiin opettajatuutori-järjestelmää. Toiminta oli tarkoitus aloittaa syksyllä 2007, ja tehtävänsä aloittavat uudet opettajatuutorit osallistuivat keväällä 2007 Savonia-ammattikorkeakoulun organisoimaan opettajatuutorikoulutukseen. Tästä koulutuksesta lähti idea tälle kehittämistehtävälle, joka hyväksyttiin ainakin epävirallisesti Savonia Business Varkauden opinto-ohjaajalla Kaisa Hämäläisellä. Kehittämistyötä myös tehtiin yhteistyössä hänen kanssaan, vastaahan hän opinto-ohjaajana ohjaus- ja neuvontapalvelujen koordinoinnista yksikössä. Ilman hänen asiantuntemustaan ja siunaustaan työ olisi ollut täysin turhaa ja jäänyt sanoiksi pelkälle paperille.

Työn tukimateriaaliksi valittiin Opetushallituksen Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme –opas. Oppaasta löytyy ”tarkistuskysymyksiä”, joilla voidaan varmistaa ohjauksen riittävyys opintojen eri vaiheissa, ennen, alussa, aikana, lopussa sekä jälkeen ainakin suunnitelmatasolla. Kehittämishanke aloitettiin tutustumalla olemassa olevaan kirjallisuuteen ja tutkimuksiin ohjauksesta. Lisäksi tehtiin Savonian sisäistä benchmarking-työtä.

Näitä taustadokumentteja vasten kehittämishankkeen tarkoituksiksi muodostui Savonian ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisin päivittäminen koskemaan nimenomaan Savonia Business Varkautta. Matriisin ajateltiin toimivan suunnittelu- ja toteutustyökaluna kaikille toimijoille. Matriisista käy ilmi tehtävät asiat opintojen eri vaiheissa, sekä niiden vastuuhenkilöt ja muut toimijat. Matriisi itsessään on tilallisesti kovin rajallinen, siksi sitä tuli kirjoittaa myös sanallisesti auki.

4.1. ”Kuka ja mitä” Savonia Business Varkaudessa

Toimijoita Varkaudessa ohjaus- ja neuvontapalvelujen saralla ovat mm. tulosaluejohtajat ja liiketalouden koulutusvastaava. Entinen tekniikan ja liiketalouden yhteinen koulutuspäällikkö on poistunut, ja hänen tehtäviään hoitavat nykyään liiketalouden koulutusvastaava sekä 3 tekniikan puolen koulutusohjelmajohtajaa. Suuntautumisvastaavat ovat häviämässä, ja tilalle astuvat opettajatuutorit (käytännössä kaksi aiemmin suuntautumisvastaavina toiminutta jatkaa opettajatuutoreina, loput kuitenkin vaihtuivat). Opinto-ohjaaja, opintotoimisto, kv-koordinaattori, kv-toimisto, opettajat ja opiskelijatuutorit jatkavat edelleen, heidän tehtäviään on mahdollisesti tarkistettu.

Tulosaluejohtajat vastaavat ohjaus- ja neuvontapalvelujen resursoinnista tulosalueillaan, hyväksyvät opiskelijat sekä päättävät kielitaitovaatimuksesta vapauttamisesta silloin, kun opiskelija on saanut koulusivistyksensä muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä. (Hämäläinen, 39, 2006)

Koulutusvastaava vastaa opiskeluprosessista. Hän toimii opettajien ja opintotoimiston henkilöstön lähiesimiehenä, ja hänen vastuualueinaan ovat mm. opetuksen ja oppimisen strategian toimeenpano, koulutuspalvelut, opetusjärjestelyt, opetuksen laadun ja arvioinnin kehittäminen, sekä opintotoimiston henkilöstön työn johtaminen, ohjaaminen ja kehittäminen. (Sääski, 2007)

Opinto-ohjaaja

- toimii koulutusyksikössään ohjauksen ja koulutuksen asiantuntijana
- vastaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen koordinoinnista yksikössä
- vastaa yleisestä opintojen ohjauksesta ja yksilöllisten ohjaustarpeiden tunnistamisesta ja ohjauksesta
- vastaa opintojen keskeyttämisen ehkäisystä
- vastaa perehdyttämispäivien sisällöstä ja organisoinnista yhdessä opintotoimiston kanssa
- vastaa tuutoritoiminnasta
- valmistelee opintojen hyväksilukemishakemukset menettelyohjeiden mukaisesti ja seuraa päätöksiä

- avustaa opiskelijoita HOPSin laadinnassa
- käy ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kanssa henkilökohtaiset ohjauskeskustelut
- toteuttaa Johdatus ammattikorkeakouluopintoihin – opintojakson
- seuraa opintojen etenemistä ja valmistumista
- ohjaa opiskelijaa myös tarvittavissa toimenpiteissä mm. opintotuen ja jatko-opiskeluajan hakemisessa ja antaa tarvittavat lausunnot
- osallistuu opiskelijan uravalintaa ja opiskelupaikan valintaa koskevaan neuvontaan ja ohjaukseen
- osallistuu opiskelijatuutoreiden kouluttamiseen
- avustaa ja ohjaa elämänhallinnan saralla
- vastaa koulutukseen hakevien ohjauksesta yhdessä opintotoimiston kanssa
- osallistuu oppilaitoksen markkinointiin
- osallistuu konsortiohankkeeseen
- vastaa yhteistyöstä alueen muiden opinto-ohjaajien kanssa
- vastaa valintakokeiden organisoinnista

(Hämäläinen, 40, 2006; Ohjaus- ja tukipalvelut, 2006, Roolitus ja työnjako, 2007)

Vuonna 2007 opinto-ohjaajalla oli kuitenkin tukenaan opettajatuutoreita, joille on annettu vastuu osasta uusista suomenkielisistä sekä englanninkielisistä opiskelijoista. Eli opettajatuutorit avustavat opinto-ohjaajaa osassa edellä mainituissa tehtävissä, toimien hänen kanssaan työtiiminä. Nämä tehtävät tarkentuvat opettajatuutorien tehtävänkuvausten yhteydessä.

Opintotoimisto

- vastaa hallinnollisesta opintojen ohjauksesta yhdessä opintoasiaintoimiston kanssa
- jakaa tietoa ja neuvontaa opiskelijavalinnasta, opintorekisteri- ja todistusasioissa, opiskelijan oikeusturvasta sekä opintotuesta
- vastaa opiskelijavalintaan liittyvistä toimenpiteistä, kuten lähettää kutsut valintakokeeseen ja hyväksymiskirjeet
- osallistuu sisäiseen ja ulkoiseen asiakaspalveluun
- osallistuu sisäiseen tiedottamiseen

- osallistuu markkinointimateriaalin valmisteluun ja laadintaan (Hämäläinen, 42, 2006; Ohjaus- ja tukipalvelut, 2006)

Kv-koordinaattori

- vastaa kansainväliseen vaihto-opiskeluun, harjoitteluun ja tapahtumiin liittyvästä tiedottamisesta

Kv-toimisto

- vastaa saapuvien ja lähtevien vaihto-opiskelijoiden prosessiin liittyvistä tehtävistä
- vastaa kansainvälisestä asiakaspalvelusta sekä
- vastaa kansainvälisten hankkeiden seurannasta ja raportoinnista (Hämäläinen, 42, 2006)

Opettaja vastaa oman asiantuntijuusalueensa osalta opiskelijan ammatillisen kasvun ohjauksesta ja antaa tietoa opetussisällöistä, arviointiperusteista ja omatoimisesta opiskelusta. Opettaja ohjaa myös yleisissä opiskeluun ja opiskeluympäristöön liittyvissä asioissa. **Opiskelijatuutori** taas vanhempana opiskelijana ja koulutuksen saaneena vapaaehtoisena vertaisohjaajana toimii uuden opiskelijan tukena. Hän osallistuu perehdyttämispäivään yhteisöön ja opintoihin perehdyttäjänä sekä osallistuu yksikön markkinointiin edustaen oppilaitosta markkinointisuunnitelman mukaisesti. Lisäksi hän toimii opon ja opettajatuutoreiden yhteyshenkilönä opiskelijoihin sekä pyrkii edistämään suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden kanssakäymistä. (Hämäläinen, 42-43, 2006; Ohjaus- ja tukipalvelut, 2006; Roolitus ja työnjako, 2007)

Opettajatuutori

Yleisesti opettajatuutori

- on opettaja, joka on erityisen kiinnostunut ohjauksen kysymyksistä ja jonkin verran perehtynyt niihin
- ”lähiohjaaja” esim. ammattiuraan ja opintojaksovalintoihin sekä OPSiin liittyvissä asioissa
- antaa ryhmä- ja yksilöohjausta (Ohjaus- ja tukipalvelut, 2006)

Suomenkielisten opiskelijoiden osalta opettajatuutori

- osallistuu perehdyttämispäivään sekä päivien sisällön laatimiseen
- vastaa Johdatus amk-opintoihin –opintojakson ryhmätunneista ryhmänsä osalta
- perehdyttää opiskeluympäristöön
  - o Savonia, Varkaus, campus
  - o järjestää vierailut
  - o perehdyttää lukujärjestyksiin
  - o perehdyttää opinto-oppaaseen ja tutkintorakenteeseen
  - o tukee opiskelutaitojen kehittämisessä
  - o aloittaa HOPSin laadinnan
- toimii oman ryhmänsä tukihenkilönä ja seuraa opintojen edistymistä
- tukee opoa aloittavien opiskelijoiden keskeytysten ehkäisyssä
- vastaa aloituskyselyn toteuttamisesta kaikkien aloittavien opiskelijoiden osalta ja purkaa kyselyn oman ryhmänsä osalta
- vastaa ryhmänsä opiskelijoiden henkilökohtaisesta haastattelusta
- vastaa ryhmänsä jatkavien opiskelijoiden ammatillisesta ohjauksesta (mm. HOPS-päivitys)
- vastaa harjoittelun ohjauksesta ja hyväksymisestä
(Roolitus- ja työnjako, 2007)

IBS-opiskelijoiden opettajatuutori 1

- vastaa tutkinto-opiskelijoista
- vastaa perehdyttämispäivien toteuttamisesta (ohjelman laatiminen yhteistyössä opon kanssa)
- vastaa Orientation to studies –opintojakson pitämisestä kokonaisuudessaan (ks. yllä suomenkielisten kohdalta) soveltaen sisällön ryhmän tarvetta vastaavaksi
- ohjaa opiskelijoita hyväksilukujen hakemismenettelyssä
- seuraa opintojen edistymistä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- vastaa jatkavien opiskelijoiden ammatillisesta ohjauksesta (mm. valinnat, HOPS:n päivittäminen)
- ohjaa harjoittelun sekä hyväksyy harjoittelun suorittamisen

- ohjaa normiajan ylittävän opiskelun jatkamiseen tarvittavan HOPSin laadinnassa

(Roolitus ja työnjako, 2007)

IBS-opiskelijoiden opettajatuutori 2

- vastaa saapuvien vaihto-opiskelijoiden sekä Eagles-ryhmän hopsituksesta sekä päivittäisestä ohjauksesta (Eagles-ryhmä on 2.divisioonassa jääkiekkoa pelaava joukkue, joka on avoimen ammattikorkeakoulun kautta osallistunut opetukseen lukuvuonna 2007-2008)

Harjoitteluvastaava

- vastaa harjoittelua koskevien lomakkeiden ja ohjeiden ajantasaistamisesta Savonia Business Kuopion malliin sekä niiden löytymisestä sähköisistä opiskeluympäristöistä (opiskelijoiden itseohjautuvuuden kehittäminen)
- vastaa harjoitteluinfojen vuosittaisesta järjestämisestä
- vastaa urasuunnittelu- ja career planning- opintojen kehittämisestä uudessa opsissa
- hoitaa harjoittelupaikkojen ja opiskelijoiden yhteydenotot
- vastaa harjoittelupaikkatarjousten hoitamisesta tiedotepalveluun
- vastaa yhteistyöstä Savonia Business Kuopion harjoitteluvastaavan kanssa

(Roolitus ja työnjako, 2007)

4.2. ”Kuka, mitä ja milloin”

Kun toimijoiden vastualueet oli saatu määriteltyä, oli aika yhdistää tehtävät oppimisprosessiin ja sen vaiheisiin. Kuten aiemminkin on kerrottu, pohjana käytettiin Opetushallituksen Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? - opasta. Kyseinen opas listaa kysymyksiä opiskeluprosessin eri vaiheisiin, joita apuna käyttäen oppilaitos voi kartoittaa omat toimintatapansa. Savonia Business Varkauden osalta oppaan anti yhdistettiin myös koko Savonia-ammattikorkeakoulun ohjausmatriisiin. Savonia Business Varkauden

ohjausmatriisi tehtiin siten tarkentamaan ja selkiyttämään toimintatapoja paikallisesti, soveltaen ja hyödyntäen myös ammattikorkeakoulutasoisen toiminnan. Paikallinen ohjausmatriisi ottaa kantaa prosessin vaiheittain tavoitteisiin, toiminta- ja menettelytapoihin, ohjeisiin ja dokumentteihin, toimijoihin, arviointiin ja tietojärjestelmään, resursseihin ja ajankohtaan. Tässä kappaleessa keskitytään tavoitteisiin, toiminta- ja menettelytapoihin ja toimijoihin. Muut tiedot löytyvät liitteestä 1, itse matriisista.

4.2.1. Ohjaus ennen opintojen alkua

Ensimmäinen vaihe prosessissa on Ohjaus ennen opintojen alkua. Se jakautuu viiteen osa-alueeseen; yleiseen tiedottamiseen ja markkinointiin, yhteishakuun, valintakokeeseen kutsuttujen ohjaukseen, valintakokeeseen ja opiskelijaksi hyväksymiseen. **Yleisen tiedottamisen ja markkinoinnin** päävastuu on koulutusvastaavalla, jonka apuna toimivat hakutoimisto, opintotoimisto, opinto-ohjaaja, opiskelijatuutorit, opiskelijat, harjoitteluvastaava ja opettajat. Toimintatapoina tyypillisesti ovat vierailut toisella asteella ja lukioilla, ja heidän vastavuoroiset vierailunsa Varkauden kampuksella, messut ja tapahtumat (mm. koulutusmessut keväisin Savon ammatti- ja aikuisopistolla Sakkylla Varkaudessa), sidosryhmäsuhteiden hoito, yhteistyö eri oppilaitosten kanssa sekä yksilövierailut. Toteutuksen apuna on olemassa esitteitä, www-sivut, erilaisia oppaita, graafiset ohjeet, vierailuohjelma sekä seuranta ja asiakasrekisteri. Markkinointi ja tiedottaminen on jatkuvaa toimintaa, ja sitä arvioidaan hakijamäärällä sekä tehtyjen vierailujen ja vierailijoiden määrällä.

Yhteishaku hoidetaan ammattikorkeakoulujen yhteisen sähköisen järjestelmän kautta. Päätoimijat yhteishaun järjestämisessä ovat vararehtori, opot, opintotoimisto sekä hakutoimisto. Ajankohta yhteishaulle on helmikuusta elokuuhun (vieraskielisten koulutusten halu alkoi itse asiassa vuonna 2008 jo puolessa välissä tammikuuta), päättyen suomenkieliseen nuorisokoulutukseen pyrkineiden valintoihin. Yhteishaku-vaiheessa toimintatavat ovat pitkälti samankaltaisia kuin yleisessä tiedottamisessa ja markkinoinnissa; tiedottamista ja organisointia, käyttäen pitkälti samoja materiaaleja. Painopiste siirtyy hiukan enemmän yksityiskohtaiseen tietoon; yleisen tiedottamisen

tavoite on kiinnostuksen herättäminen, yhteishaussa tavoitteena on saada kiinnostuneet toimimaan ja sitä kautta haku onnistumaan.

Arviointimenetelmänä käytetään ensisijaisten hakijoiden määrää.

Valintakokeeseen kutsuttujen ohjaus toteutetaan kutsukirjeen, esitteiden, valintakoelistan ja nettiohjeistuksen avulla. Toimijoina hakutoimisto, opintotoimisto sekä valintakoevastaava, joka Savonia Business Varkaudessa on opo. Arviointi perustuu valintakokeeseen osallistuneiden määrään ja tavoitteena on myönteisen mielikuvan vahvistaminen ja sitouttaminen opintojen aloittamiseen. Tärkein toimintatapa on tiedottaminen valintakokeeseen pääsystä ja valintakoeikäytännöstä sekä etukäteismateriaalista.

Valintakokeen ohjauksen tavoitteena on kokeen läpäisy. Dokumentteina valintakoeikäsymykset, tarkistusohjeet sekä tuloslistat ja toimijoina opintotoimisto, valintakoevastaava, valintakokeen valvojat ja valintakokeen tarkistajat. Mittarina käytetään valintakokeen läpäisseiden määrää, ja tavoitteeseen pyritään organisoinnin, valvonnan ja ohjauksen sujuvuudella.

Opiskelijaksi hyväksymisestä tiedotetaan valituille ja varasijoilla oleville sekä hylätyille mahdollisesta lisähausta. Valituille lähetetään hyväksymiskirje, ohjeet opiskelupaikan vastaanottamisesta ja ilmoittautumisesta sekä tiedotteet asuntoasioista, opintotuesta, oppilaskunnasta ja aloituspäivistä. Toimijoina ovat tulosaluejohtaja, opintotoimisto ja hakutoimisto tavoitteenaan opiskelupaikkojen täyttyminen. Onnistumista mitataan opiskelijaksi hyväksytyjen ja opiskelupaikan vastaanottaneiden määrällä ja hakusijoilla.

4.2.2. Ohjaus opintojen alussa

Prosessin toinen vaihe pitää sisällään ohjauksen opintojen alussa.

Ensimmäisenä toimenä on **perehdyttämispäivät**. Tavoitteena

perehdyttämispäivillä on orientoituminen ja sitoutuminen opintoihin, ja tähän pyritään tiedottamisella, ryhmäohjauksella, tutustumalla opiskeluympäristöön ja opiskelutovereihin. Perehdyttämispäivät toteuttavat opintotoimisto,

opiskelijatuutorit, opo, opettajatuutorit, koulutusvastaava, opiskelijat ja tukipalveluhenkilöstö. Esimerkiksi vuonna 2007 perehdyttämispäivät olivat kahden päivän mittaiset, joiden aikana tutustuttiin mm. kirjaston toimintatapoihin, koulun tietoliikenneverkkoihin, henkilöstöön ja opiskelun aloittamisen käytänteisiin, esim. opintojaksojen ilmoittautumiseen. Perehdyttämispäivien onnistumista mitataan mm. tulokyselyllä ja palautekeskusteluilla ja itsearvioinnilla.

Opiskelukäytänteisiin perehdyttämisen tavoitteena on talon tapoihin tutustuminen ja sitoutuminen, vastuunottaminen omista opinnoista sekä itsetuntemuksen, itseohjautuvuuden ja opiskelutaitojen kehittäminen. Tämä pyritään toteuttamaan tiedottamisella ja pääosin Johdatus amk-opintoihin-opintojakson (Orientation to studies englanninkielisellä puolella) aikana mm. oppimistyylytестein, yksilöhaastatteluin ja ryhmäohjauksella. Työkaluina käytetään opinto-opasta, tutkintosääntöä, erilaisia esitteitä ja ohjeita, sähköisiä dokumentteja, testejä ja haastattelulomakkeita. Toimijoina opettajat, opiskelijatuutorit, opettajatuutorit, tukipalveluhenkilöstö, opo ja opiskelijat. Johdatus-opintojakson osalta vastuullisia ovat opo suomenkielisille ja opettajatuutori englanninkielisellä puolella. Arviointimenetelmiä ovat tulokysely ja palautekysely, sekä opintojaksokohtainen opipal-palaute.

Ammatti-identiteetin tiedostaminen, liike-elämän kompetenssien tiedostaminen, HOPS-prosessin käynnistyminen ja alan opiskeluun sitoutuminen ovat **koulutusohjelmaan perehdyttämisen** tavoitteina. Peruskeinona tässä vaiheessa on sama kuin edellä, eli Johdatus-opintojakso. Lisänä ja täydennyksenä alan perusopinnot, suur/pienryhmäohjaus, yksilötehtävä/essee sekä yritysvierailut ja vierailijat. Päädokumenttina käytetään HOPS-lomaketta, käyttäen apuna opinto-opasta, tutkintosääntöä, kompetenssilistausta, osaamistarvekartoitusta ja elinkeinoelämän tutkimuksia. Päätoimijana tässä vaiheessa tietenkin opiskelija itse, mutta häntä prosessissa avustamassa ovat koulutusvastaava, opettajatuutorit, opettajat, opiskelijatuutorit, opo, vierailijat ja yritykset.

HOPSin tekeminen tapahtuu ensimmäisen lukuvuoden aikana, pohjautuen pitkälti aiemmin tapahtuneeseen. Opiskelijan tulee tehdä valintansa

suuntautumisvaihtoehdoittain (suuntautumisvaihtoehtoja ei enää ole syksyllä 2009, vaan kaikki sisälle tulevat suomenkieliset opiskelevat kv. liiketoimintaa ja englanninkieliset International Marketing Managementtia) sekä tarkemmin vapaasti valittavat tekniikan tarjonta huomioon ottaen. Tuloksena valmis, sähköinen tai paperinen dokumentti, HOPS jokaisen opiskelijan nimellä, taustalla opinto-opas ja tutkintosääntö. HOPSin teossa tuetaan mm. henkilökohtaisella ja ryhmäohjauksella, yksilöhaastatteluin, aikaisempien opintojen hyväksilukemisella. Päävastuu on jälleen opiskelijalla itsellään, muut toimijat eli koulutusvastaava, opettajatuutorit, opo, opettajat ja tukihenkilöstö opiskelijan valintoja tukemassa.

4.2.3. Ohjaus opintojen edetessä

HOPSin päivittämistä tehdään koko opiskeluajan. Päivityksen tavoitteena ovat optimaaliset valinnat urasuunnitelmaan nähden, sekä rästiinjääneiden opintojaksojen aikatauluttaminen. Tukidokumentteina ja ohjeina käytetään HOPS-lomaketta, opinto-opasta, tutkintosääntöä, lukujärjestyksiä sekä jaksotussuunnitelmaa. Toimijoita päivittämisessä ovat opiskelijat itse, opettajatuutorit, opot ja kunkin opintojakson opettajat. Esimerkiksi yksilöohjausta käytetään muun muassa ns. ongelmatapausten kanssa kunkin lukukauden jälkeen. IBS-opiskelijoiden opettajatuutori seuraa kunkin opiskelijan opintojen etenemistä HOPSin mukaisesti, ja kutsuu ne, joilla on jäänyt rästiin selvästi useampia opintojaksoja henkilökohtaiseen keskusteluun. Saman tekee opo suomenkielisellä puolella. Muita toimintatapoja ovat opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen, esim. vierailevat luennoitsijat ja intensiivikurssit, ja ryhmäohjaukset mm. lukuvuoden aloituspäivissä.

Opintojaksojen suorittaminen mahdollistaa laaja-alaisen liiketalouden tietämyksen, moniammatillisen osaamisen, työelämäkompetenssien omaksumisen ja ammatti-identiteetin kehittymisen opintojen tuloksena. Toimijoina ovat opiskelijat ja opettajat opintojaksoilla, opintotoimisto vastaa opintosuoritusten rekisteröinnistä, opettajatuutorit tukevat valinnoissa ja aineryhmät, mentorit ja muut sidosryhmät kehittävät opintojaksoja ja opetussuunnitelmia. Muita toimintatapoja on hyväksilukemisprosessi, arviointi

ja palaute, yritysvierailut, asiantuntijaluennot ja verkko-opiskelun ohjaus. Tukevia dokumentteja ovat opintojaksokuvaukset, opinto-opas, tutkintosääntö, tenttikäytänteet ja opintosuoritukset.

Harjoittelu kytkee teorian ja käytännön, mahdollistaa osaamisen soveltamisen ja syventämisen, kehittää itsenäisen työskentelyn valmiuksia ja vahvistaa ammatti-identiteetin. Harjoittelun tavoitteiden toteutumiseen pyritään vahvistamalla työelämäyhteyksiä, sekä huolehtimalla ohjeistuksesta, tiedottamisesta, harjoitteluinfoista, harjoittelupaikan valinnan ja raportoinnin ohjauksesta, hyväksymisestä ja rekisteröinnistä sekä varmistamalla harjoitteluohjaus työnantajan puolesta. Työkaluina toimivat opintojaksokuvaukset, yritystietokannat, Jobstep, mol.fi ja muut rekrytoinnin sivut, harjoittelun ohjeistukset, sopimukset ja raportointi. Toimijoita ovat opiskelijat ja opettajatuutorit, harjoitteluvastaava sekä harjoittelun ohjaajat oppilaitoksessa ja työelämässä.

Monikulttuuriseen näkemykseen ja suvaitsevaisuuteen ja kansainvälistymiseen pyritään **kansainvälisillä opinnoilla**. Opinnot voivat olla opintojaksoja tai muita teoreettisia opintoja tai harjoittelua. Opiskelijoita kansainvälisissä pyrkimyksissä ovat tukemassa kv-koordinaattori, kv-sihtööri, opettajat, opintotoimisto, kv-harjoitteluvastaava, kv-opiskelijatuutorit sekä opettajatuutorit. Listaa voisi vielä täydentää toisilla opiskelijoilla, sillä Savonia Business Varkaudessa on kirjoilla vähintään 100 ulkomaalaista opiskelijaa koko ajan. Dokumentteina toimivat vaihtosopimukset ja muut ohjeistukset, HOPS-lomake, kv-opintosuunnitelma sekä projekti- ja hankesopimukset.

Projektiopinnoilla ja T&K-toiminnalla pyritään projektityöskentelyn ja tutkimustaitojen oppimiseen, työelämäkompetenssien sisäistämiseen, yritys- ja sidosryhmäkontaktien luomiseen ja käytännön työkokemukseen. Opiskelijoiden itsensä lisäksi toimijoita ovat projekteissa toimijat, ohjaajat, ulkopuoliset asiantuntijat ja toimeksiantajat ja ohjeita ja dokumentteja ovat projektiohjeistukset, projektisuunnitelmat ja sopimukset.

Opinnäytetyöprosessin aloittaminen käynnistää opinnäytetyön teon. Aihe valitaan HOPSin mukaisesti, mahdollisuuksien mukaan hankkeistettuna.

Toimintatapoina ovat työelämäyhteydet, opinnäytetyöprosessin mukaiset toimet (mm. seminaariosallistumiset, aihepiirianalyysi esitykset, opponoinnit jne.), tiedottaminen ja seminaarit. Ohjeet ja muut prosessin mukaiset dokumentit, esim. opponointiohjeet löytyvät mm. verkko-oppimisympäristöstä sekä seminaarien vetäjiltä. Muita osallisia prosessissa ovat ONT-ryhmä, joka nimittää opiskelijalle ohjaajan, opinnäytetyön ohjaaja, sekä toimeksiantajan edustajat.

4.2.4. Ohjaus opintojen päättövaiheessa

Opinnäytetyön loppuunsaattaminen tukee ammatti-identiteetin syventymistä ja oppimista. Toiminta on opinnäytetyöprosessin mukaista, esimerkiksi valmiin opinnäytetyön esittäminen seminaarissa, sen jättäminen arvioitavaksi ohjaajalle sekä ohjaajan allekirjoittamat arviointilomake ja opinnäytetyöpassi. Muita dokumentteja ovat ohjaussopimus, arviointikriteerit, raportointiohje, kypsyyskoe ja opponointiohje. Toimijoita prosessin mukaisesti on suuri määrä, ONT-ryhmä, ohjaava opettaja, toinen tarkastaja, ohjaajat yrityksissä, abstraktin tarkastaja, kirjasto, opintotoimisto, seminaarin vetäjät, kypsyyskokeen tarkastajat opiskelija itsensä lisäksi.

Urasuunnitelman täsmentymisen ajatellaan tapahtuvan opintojen loppuvaiheessa. Kuitenkin moni opiskelija käytännössä on tässä vaiheessa jo työelämässä vahvastikin, jolloin tietyllä tavalla tämä vaihe tuntuu ”naiivilta” ajatukselta. Toisaalta, kaikki opiskelijat eivät kuitenkaan noudata sitäkään kaavaa, joten merkitystä tälläkin vaiheella on. Tätä vaihetta on nykyisessä opsissa arvosteltu kovallakin kädellä, johtuen juuri ajoituksesta, ja sitä kautta uudessa opsissa erityishuomiota kiinnitetään juuri urasuunnittelun kiinnittämiseen koko opiskeluprosessiin. Tämän vaiheen tarkoituksena kuitenkin on tukea opiskelijan urapolun löytymistä, työelämään valmistautumista ja alan asiantuntijaksi kehittyminen. Toimintatapoina käytetään henkilökohtaista ja ryhmäohjausta, aktiivinen työelämään hakeutuminen –opintojaksoa, työnhakuvalmiuksien kehittämistä, yhteistyötä työvoimaviranomaisten ja yritysten kanssa sekä jatko-opiskelumahdollisuuksista tiedottamista. Tukevina ja tuloksena syntyvinä

dokumentteina ovat HOPS, opintojaksokuvaus, CV:n ja työpaikkahakemuksen teko-ohjeet, www-sivut ja koulutusesitteet ja –tiedotteet.

Opintojen päättövaihe päättyy valmistumiseen, normiajassa sekä työllistymiseen. Opiskelijaa ohjataan tiedottamisella mm. opintojen loppuunsaattamisesta ja tutkintotodistuksen hakemisesta. Muita tehtäviä asioita ovat opintorekisteriotteen tarkistus, valmistuneeksi merkitseminen, todistuksen tekeminen ja allekirjoitus, lähtökyselyjen aktivoiminen ja lähtökyselyihin vastaaminen. Toimijoiden joukko laajenee ammattikorkeakoulun johtoon saakka, alkaen rehtorista, joka allekirjoittaa tutkintotodistukset. Muita toimijoita ovat tulosaluejohtaja, opettajatuutorit, opiskelijat itse, koulutusvastaava ja opintotoimisto, jotka hyödyntävät tutkintosääntöä, tutkinnon hakulomaketta, opintorekisteriotetta, todistuslomaketta ja sähköisiä kyselyjärjestelmiä.

4.2.5. Opintojen jälkeinen ohjaus

Valmistunutta opiskelijaa ohjataan ja pyritään pitämään yhteydessä oppilaitokseen **tiedottamalla lisä- ja täydennyskoulutuksista** sekä **alumnitoiminnalla**. Tavoitteina on ammattitaidon päivittäminen ja kehittäminen sekä työelämäkokemusten hyödyntäminen, jotka pyritään toteuttamaan suoramarkkinoinnilla, tiedottamisella ja yhteyksien, vierailujen ja tapahtumien organisoinnilla. Tiedon lähteinä käytetään mm. tiedotteita, esitteitä, ilmoituksia, www-sivuja sekä alumnirekisteriä, ja toimijoita ovat markkinointihenkilöt, työelämäpalvelujen henkilöstö, valmistuneet, harjoitteluvastaavat, opettajatuutorit, oppilaskunnan hallitus, opettajat ja alumnit.

5. Yhteenveto ja pohdinta

Kehittämishankkeen alkuperäinen idea syntyi jo vuonna 2006, kun silloinen liiketaloustiimi mietti ohjauksen kehittämistä koulussamme. Syystä ja toisesta aloitus viivästyi, mikä jälkepäin osoittautui siunaukseksi; liiketaloustiimin päivät olivat luetut. Toisaalta ohjauksen tarve ei toki ole poistunut mihinkään, päinvastoin sen merkitys on entisestään korostunut mm. keskeyttämisen ehkäisyssä. Lisäksi opimme Kaisa Hämäläinen oli juuri päivittänyt ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman Varkauden yksikölle, joten oma hankkeeni olisi liipannut kovinkin läheltä hänen työtään.

Idea muokkautui keväällä 2007, kun osallistuin Hämeen ammattikorkeakoulun Savoniale järjestämään opettajatuutorkoulutukseen. Jokapäiväisessä työssämme Savonia Business Varkaus eli organisaatiomuutoksen keskellä, ja sitä kautta jotkut vanhat toimintatavat osoittautuivat olevan juuri sitä; vanhoja. Syinä tähän olivat esimerkiksi suuntautumsvastaavien ja koulutusohjelmajohtajan ja koulutuspäällikön häviäminen sekä uusien opettajatuutorien sisäänajo. Toimijat siis muuttuivat, radikaalistikin, mutta myös muut ohjauksen osatekijät päivittyivät. Savonia Business Varkaus oli nyt osa Savonia Business tulosaluetta, jonka toinen puolikas on Kuopiossa, ja sitä kautta toimintatapojamme ja dokumenttejamme piti yhtenäistää. Tarkoituksena oli ottaa koko tulosalueelle käyttöön käytänteet, jotka olivat toisessa osallisessa olleet ”paremmin”.

Työ aloitettiin tutustumalla olemassaolevaan Savonian sisäiseen ohjausmateriaaliin, sekä Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? – oppaaseen. Oppilaanohjaaja Kaisa Hämäläinen oli avainasemassa erikoisesti tässä vaiheessa, sillä hänellä oli takanaan vuosien kokemus ja asiantuntemus olemassa olevista käytänteistä, dokumenteista sekä kehityssuunnista. Opettajatuutorkollegat antoivat myös oman asiantuntemuksensa käyttöni, työstämällä ohjauksen eri vaiheita.

Ensimmäinen vaihe oli miettiä toimijat ohjauksen saralla. Kuten aiemmin on sanottu, osa entisistä toimijoista ”hävisi kartalta” organisaatiomuutoksen

myötä, ja sitä kautta jäljellejääneiden ja uusien toimijoiden vastuita ja tehtäviä piti miettiä. Itselläni ei toki ole päätäntävaltaa kenenkään vastuista tai tehtävistä, tehtäväksi jäi lähinnä kerätä olemassaolevat virkamiespäätökset, delegointipäätökset ja muut dokumentit kunkin toimijan tehtävistä ja päivittää lista sitä kautta. Joitakin tarkistuksia on tehty Kaisa Hämäläisen avulla, joka siis vastaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen koordinoinnista Savonia Business Varkaudessa. (Roolitus ja työnjako, 2007) Tuloksena on lista ohjaus- ja neuvontapalvelujen parissa työskentelevistä ja heidän tehtävistään. Kyseinen lista auttaa toivottavasti toimijoita hahmottamaan omat tehtävänsä sekä muiden tehtävät, ja sitä kautta tukee heitä omassa ohjaustyössään. Lisäksi lista toivottavasti helpottaa opon työtaakkaa, hänellä se olisi ollut edessä ennemmin tai myöhemmin.

Seuraava vaihe oli työstää pohjaksi otettua ohjauksen matriisia Savonia Business Varkaudelle soveltuvaksi. Alkuperäinen suppeampi –tai oikeastaan yleislaatusempi- matriisi löytyi koko Savonia-ammattikorkeakoulun ohjauksen ohjeistuksista, mm. ohjaus- ja neuvontapalvelujen suunnitelman päivityksestä. Työn pohjaaminen korkeakoulutasoiseen dokumenttiin oli turvallista ja loogista, ja sillä varmistettiin se, että Savonia Business Varkaus toteuttaa Savonia-ammattikorkeakoulun visioita, tavoitteita ja tehtäviä myös ohjauksen saralla.

Matriisin päivittäminen oli todella haasteellista. Yksi syy siihen oli se, että oma ohjauskokemukseni oli rajoittunut vain tiettyihin vaiheisiin, jolloin toimintatavat ja dokumentit olivat tuttuja ja päivittäisessä työssä mukana, kun taas toiset vaiheet olivat vieraampia. Näiden vieraampien vaiheiden selvittäminen ja hahmottaminen vei aikaa ja toi harmaita hiuksia, sekä rasitti varmasti kollegoita, jotka ko. vaiheissa ovat toimijoina. Toisaalta työ selvitti omia ajatuksia ja auttoi hahmottamaan kokonaisuuden; kuinka minun tehtäväni istuvat koko prosessiin, kuka tekee ja mitä ennen minua ja kuka tekee ja mitä minun jälkeeni. Ja kuten aiemmin kerroin, ihan yksin päivitystä minun ei tarvinnut tehdä, vaan päivitys tapahtui yhteistyössä opettajatuutor Kollegoideni sekä tietenkin opomme Kaisa Hämäläisen kanssa. Eikä tällaista työtä yksin voisi tehdä kukaan, kuten ohjaustakaan ei tehdä yksin, vaan kyseessä on tiimityö.

Toinen hankaluus ja yllätys oli se, että asiat on hoidettu eri tavalla suomenkielisellä ja englanninkielisellä puolella. Itse toimiessani IBS-opiskelijoiden parissa tietyt toimintatavat olivat tuttuja ja automaattisia, ja kuvittelin niiden olevan samalla lailla myös suomenkielisellä puolella. Oli suunnattoman hyödyllistä vertailla kokemuksia ja näkemyksiä siitä, mikä toimii suomenkielisellä puolella ja mikä englanninkielisten parissa, ja yhtenäistää toimintatapoja myös siltä osin. Tämä selitti myös osittain suomalaisten IBS-opiskelijoiden kokemuksia epätasa-arvosta, joiden lähdettä en ollut ennen ymmärtänyt.

Ongelmallisia kohtia ja jatkokehityksen kohteita ohjauksessa Savonia Business Varkaudessa on mielestäni mm. IBS-opiskelijoiden aloituspäivissä. Syystä tai toisesta kansainväliset opiskelijat eivät tunnu ymmärtävän täsmällisyyttä opintojen aloituksessa, ja saapuvat maahan ja kouluun kuka milloinkin. Asiat, jotka käsitellään aloituspäivissä ja jotka ovat tärkeitä opintojen sujuvan aloittamisen kannalta jäävät näin myöhäisiltä saapujilta oppimatta rauhallisessa tahdissa, oman vertaisryhmän kanssa keskustellen. He joutuvat oppimaan asiat kantapään kautta ”juostessaan”, joka työllistää ihan turhaan ohjaushenkilöstöä mm. kysymyksinä, jotka on käsitelty kattavastikin aloituspäivissä. Haasteena onkin varmistaa se, että mahdollisimman monta opintonsa aloittavaa saadaan paikalle täsmälleen aloituspäivänä, ja toisaalta se, että miten varmistamme myöhästyneiden orientaation resurssitehokkaasti, mutta kuitenkin niin, että heidät integroidaan muuhun opiskelijajoukkoon nopeasti ja inhimillisesti. Kolmas haaste on myös se, että kuinka varmistamme sen, että myös jatkavat opiskelijat saapuvat omaan aloituspäiväänsä. Tärkeää heille olisi mm. HOPSin päivittäminen, ja organisaation kannalta tehokkainta olisi tehdä päivittäminen ryhmäohjauksessa. Nyt kun opiskelijat saapuvat kuka milloinkin, eikä opettajatuutorilla ole varsinaisesti urasuunnitteluun tai muuhun ohjaukseen liittyvää tuntia lukujärjestyksessä, on jatkossakin porukan kokoon saaminen melko mahdotonta. Joten HOPSin päivitys käytännössä tapahtuu monestikin yksilöohjauksessa, joka ei ole missään nimessä resurssitehokasta ns. keskiverto-opiskelijoiden kohdalla ja turhauttaa opettajatuutoria.

IBS-opiskelijoiden opettajatuutoreiden suhteen tilanne on ongelmallinen. Aiemmin vain yksi suuntautumisvastaava on hoitanut kaikki IBS-opiskelijat. Kullakin vuosikurssilla on 16-39 opiskelijaa, ja vuosikursseja on periaatteessa 4 koulun kirjoilla samaan aikaan, jolloin opiskelijamäärä on tuntunut kohtuuttomalta 100 vuositunnin resurssiin nähden. Syksyllä 2007 uuden opettajatuutorijärjestelmän myötä vastuita järjesteltiin uudelleen niin, että entinen suuntautumisvastaava uutena opettajatuutorina sai rinnalleen IBS-opiskelijoille toisen opettajatuutorin. Hänelle annettiin vastuuksi kouluun saapuvat vaihto-opiskelijat sekä Eagles-ryhmä, joten todellisuudessa tutkinto-opiskelijoiden tilanne ei muuttunut. Entisellä suuntautumisvastaavalla oli edelleen koko tutkinto-opiskelijamassa vastuullaan, sillä aiemmin saapuvista vaihto-opiskelijoista oli vastannut kv-koordinaattori.

Kevät 2008 näyttää Eagles-ryhmän kohtalon. Heidän on päätettävä opintojensa jatkosta, ja joko haettava tutkinto-opiskelijoiksi tai jatkettava avoimessa ammattikorkeakoulussa. Ryhmänä he ovat olleet merkittävä, lähes 40 hengen lisä englanninkieliseen koulutukseen, kun vuosittainen aloituspaikkamäärä on ollut 16. Joka tapauksessa ohjauksen tarve tulenee jatkumaan, mikäli koko Eagles-ohjelma jatkuu. Lisäksi englanninkielisen koulutusohjelman aloituspaikkamäärä nousee 20:een, eli jo pelkkä tutkinto-opiskelijoiden kokonaismäärä nousee. Vaikeutena tilanteessa lienee se, että kaikki eivät ole halukkaita työskentelemään opettajatuutorina tai opettajatuutorina vieraalla kielellä. Savonia Business Varkauden opetushenkilöstön määrä on niin pieni, että vaihtoehdot ovat todella vähissä, ja jos parikin henkilöä kieltäytyy on tilannetta vaikea muuttaa. Toisaalta vastuiden uudelleenjako alkaen lukuvuodelle 2008-2009 näiden kahden jo olemassaolevankin IBS-opettajatuutorin osalta on toki mahdollista.

HOPSin suhteen on myös kehitettävää. Tällä hetkellä HOPS tehdään joko sähköisesti, ja palautetaan verkko-oppimisympäristöön tai paperilla palautettuna opettajatuutorille. HOPSin toteutumisen seuranta tapahtuu käytännössä täysin manuaalisesti, joka työllistää opettajatuutoreita paljon. Käytännössä siis opettajatuutori printtaa opiskelijan opintorekisteriotteen ja vertaa sitä jaksotussuunnitelmaan (siis opintojaksojen toteutuslistaan) ja opiskelijan HOPSiin tarkastaen näin, onko opiskelija suorittanut HOPSinsa

mukaisesti jaksot, jotka hänellä olisi ollut mahdollisuus suorittaa. Suurin osa opiskelijoista on toki yleensä hoitanut asiansa hyvin ja suorittamatta on vain yksittäisiä jaksoja, joista niistäkin puuttuu vain jokin osasuoritus. Näin saadaan kiinni jo melko varhaisessa vaiheessa opinnoissaan jostain syystä jälkeen jäävät, varsinkin kun tarkistus tehdään kaksi kertaa lukuvuodessa, aina syksyn ja kevään jälkeen. Tarkistustyö opiskelija kerrallaan on kuitenkin toivottoman hidasta ja työllistävää, varsinkin kun helpompia ja tehokkaampiakin keinoja on olemassa. Savonia-ammattikorkeakoulussa koko ammattikorkeakoulun tasolla ollaan työstämässä sähköistä HOPS-järjestelmää, ja näin reilun sadan IBS-opiskelijan massaa seuraavana olen henkilökohtaisesti iloinen tästä kehityksestä. Toivottavasti järjestelmä saadaan mahdollisimman pian käyttöön.

Uusista toimijoista mm. harjoitteluvastaavat ovat tukeneet opettajatuutorin työtä paljon. Heidän tehtävänsä on mm. kuten aiemmin on kuvattu ”päällystää tietä” opiskelijoille työelämään, järjestää harjoitteluinfoja ja huolehtia ohjeistuksista ja dokumenteista. Nämä ovat suunnattomia helpotuksia opettajatuutorin arkeen verrattuna entisen suuntautumsvastaavan tehtäviin. Vaikka opettajatuutorit edelleen hyväksyvätkin harjoittelupaikat ja harjoittelun, on harjoittelun kehittämiseksi nyt omat resurssit, ja se näkyy arjessa. Osaksi kiitoksen ansaitsee varmasti ihan persoonakohtaiset ominaisuudet, ei niinkään harjoitteluvastaavan pesti sinänsä.

Edellä olen kuvannut vain muutamia jatkokehittämisen kohteita tai kehittyneitä asioita ohjauksen ja neuvonnan saralla Savonia Business Varkaudessa. Paljon olisi tehtävissä ihan tämänpäiväisessä arjessa, mutta myöskin mm. sähköisten järjestelmien kehittyessä. Yleisesti ottaen ilmapiiri Savonia Business Varkaudessa on nyt kehitykseen ja kehittämiseen kannustava, vastakohtana entiseen, ja sitä kautta kehitystä tapahtuu pienin ja suurin askelin ihan joka päivä. Voisi ajatella, että matriisi oli joiltakin osin vanhentunut jo sinä päivänä, kun se organisaatiolle julkistettiin. Mutta se on vain positiivista; se osoittaa mielestäni, että pieni toimijapoppoomme on aktiivinen ja eteenpäin menevä. Ja mikäs sellaisessa työympäristössä on toimiessa.

Lähteet

Julkaistut lähteet

Härkönen, Pekka, 2003. Opettajatuutorin käsikirja. Tuutori-, alumni- ja mentoritoiminta Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 10.

Järvinen, Mia, 2005. Opintojen aloitusvaiheen ohjaus. Teoksessa Ohjaus aallon harjalla –inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. Toim. Jaakko Helander, Hämeen Ammattikorkeakoulu.

Kemi, Heli & Mäkelä, Erkki, 2005. Kuka ohjaa ja miten? Teoksessa Ohjaus aallon harjalla –inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. Toim. Jaakko Helander, Hämeen Ammattikorkeakoulu.

Koivisto, Juhani, 2005. Ohjaussuunnitelma taidealalle? Teoksessa Ohjaus aallon harjalla –inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. Toim. Jaakko Helander, Hämeen Ammattikorkeakoulu.

Määttä, Kari & Laaksonen, Hannu, 2005. Opinto-ohjaajat ohjauksen ristiaallokossa. Teoksessa Ohjaus aallon harjalla –inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. Toim. Jaakko Helander, Hämeen Ammattikorkeakoulu.

Opetushallitus, 2005. Miten tuemme opiskelijaa oppilaitoksessamme? Opas ammatillisen oppilaitoksen opinto-ohjaussuunnitelman laatimiseen.

Numminen, Heino, Joronen-Vallin, Karlsson, Lerkkanen, Virtanen & Pirttiniemi.

Seppelin, Erja, 2005. Luonnollisuuden merkitys opinto-ohjaajan työssä. Teoksessa Ohjaus aallon harjalla –inspiraatioita ja innovaatioita ammatillisen opinto-ohjauksen kenttään. Toim. Jaakko Helander, Hämeen Ammattikorkeakoulu.

Julkaisemattomat lähteet

1.vsk:n opetuutorin muistilista. LLA9110 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma/ohjaus. Sisäistä materiaalia. Savonia-ammattikorkeakoulu, Savonia Business Kuopio, 16.6.2006.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (1op, LLA9110). Kurssin prosessikuvaus. Sisäistä materiaalia. Savonia-ammattikorkeakoulu, Savonia Business Kuopio, 2006.

Hämäläinen, Kaisa, 2006. Varkauden tulosalueen ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivittäminen. Kehittämishanke. Jyväskylän Ammatillinen Opettajakorkeakoulu.

Laitinen, Airi, 2007. Keskeytysseminaari 17.4.2007. Seminaarimateriaali. Savonia-ammattikorkeakoulu.

Ohjaus- ja tukipalvelut. Opettajatuutorin sisäistä tukimateriaalia. Savonia-ammattikorkeakoulu, Savonia Business Kuopio, 2006)

Roolitus ja työnjako: Opintojen ohjaus, tutorointi, harjoittelut. Sisäistä materiaalia. Savonia-ammattikorkeakoulu, Savonia Business Varkaus, 2007.

Savonia-ammattikorkeakoulu, 2007, , visio, toimintapolitiikka, strategia, prosessikartta. Sisäistä materiaalia, Q2-toiminnanohjausjärjestelmä, haettu 19.2.2008.

Savonia-ammattikorkeakoulun ohjaus- ja neuvontapalvelusuunnitelman päivitys. Sisäistä materiaalia. 4.1.2007

Sääski, Kaija, 14.3.2007. Tulosaluejohtajan sähköposti, "Koulutusvastaavan tehtävät ja valtuudet".

Urasuunnittelu (1op, LLF9110). Kurssin prosessikuvaus. Sisäistä materiaalia.
Savonia-ammattikorkeakoulu, Savonia Business Kuopio, 2006.

Voutilainen, Ulla, 2007. Ohjaus- ja neuvontapalvelujen seminaari 1.11.2007.
Puhe. Savonia-ammattikorkeakoulu.

Internet-lähteet

Savonia-ammattikorkeakoulu, amk esittely. www.savonia.fi/amk/amknesit/.
Luettu 19.2.2008.

Savonia-ammattikorkeakoulu, opiskelu Walt-campuksella.
www.savonia.fi/walt/opiskelu. Luettu 19.2.2008.

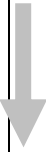
Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352.
www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352

Liitteet

Ohjaus- ja neuvontapalvelujen matriisi Savonia Business Varkaudelle.

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
I Ohjaus ennen opintojen alkua							
1. Yleinen tiedottaminen ja markkinointi	Kiinnostuksen herättäminen	Markkinointi ja tiedottaminen Vierailut toisella asteella ja toisen asteen vierailut meillä. Yläkoululaisten vierailut Messut ja tapahtumat Sidosryhmäsuhteet Yhteistyö toisen asteen kanssa Yksilövierailut	Esitteet, www-sivut, oppaat, graafiset ohjeet, vierailuohjelma ja aikataulut sekä seuranta. Asiakasrekisteri	Hakutoimisto Markkinointitiimi Koulutusvastaava Markkinointivastaava Opintotoimisto Opinto-ohjaaja, Opiskelijatuutorit Opiskelijat Harjoitteluvastaava Opettajat	Hakijamäärä Tehdyt vierailut Vierailijoiden määrä	Markkinointi- budjetti	Jatkuvaa
2. Yhteishaku	Riittävästi motivoituneita hakijoita, onnistunut haku	Tiedottaminen ja sen organisointi Haun organisointi	www-sivut, oppaat, hakuohjeet lehti-ilmoitukset toimenkuvat organisointiohjeet valintaperusteet	Hakutoimisto Opintotoimisto Opot Vararehtori	Ensisijaisten hakijoiden määrä AMKYH/ AMKOTA AMKOREK	Koulutus- budjetti	Helmikuusta elokuuhun
3. Valintakokeeseen kutsuttujen ohjaus	Myönteisen mielikuvan vahvistaminen, sitouttaminen	Tiedottaminen valintakokeeseen pääsystä ja valintakoeikäytännöstä sekä etukäteismateriaalista	Kutsukirje, esitteet, valintakoelista nettiohjeistus	Hakutoimisto, opintotoimisto valintakoevastaava	Valintakokeeseen osallistuneiden määrä AMKYH	Koulutus- budjetti	Touku- kuusta kesäkuuhun
4. Valintakoe	Valintakokeen läpäisy	Valintakokeen organisointi ja valvonta Ohjaus	Valintakoe- kysymykset Tarkistusohjeet Tuloslista	Opintotoimisto Valintakoevastaava Valintakokeen valvojat Valintakokeen tarkistajat	Valintakokeen läpäisseet AMKYH	Koulutus- budjetti	Kesäkuun alku

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
I Ohjaus ennen opintojen alkua							
5. Opiskelijaksi hyväksyminen 	Opiskelupaikan vastaanottaminen	Tiedottaminen valituille, varasijoilla oleville hyväksymisestä ja hylätyille lisähausta	Hyväksymiskirje, ohjeet opisk.paikan vast.ottamisesta ja ilmoittautumisesta, tiedotteet: asuntoasioista opintotuesta oppilaskunnasta aloituspäivät yms.	Tulosaluejohtaja Opintotoimisto Hakutoimisto	Opiskelijaksi hyväksytyjen ja opiskelupaikan vastaanottaneiden määrä ja hakusija AMKYH	Koulutus- budjetti	Kesäkuusta elokuuhun

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
II Ohjaus opintojen alussa							
1. Perehdyttämis-päivät	Orientoituminen ja sitoutuminen opintoihin	Tiedottaminen Ryhmäohjaus Tutustuminen opiskelu ympäristöön ja opiskelutovereihin	Opinto-opas, Opiskelukansio Sähköiset dokumentit Ilmoittautumislista	Opintotoimisto, opiskelijatutorit Opo Opettajatutorit Koulutusvastaava Opiskelijat Tukihenkilöstö	Tulokysely ja palaute-keskustelu Itsearviointi Opiskelija-palaute ryhmissä	Koulutusbudjetti	Syyskuun alku
2. Opiskelukäytänteisiin perehdyttäminen	Talontapoihin tutustuminen ja sitoutuminen Vastuunottaminen opinnoistaan Itsetuntemuksen, itseohjautuvuuden ja opiskelutaitojen kehittäminen	Tiedottaminen Johdatus amk-opintoihin - opintojakso Oppimistyyllitstit Yksilöhaastattelu Ryhmäohjaus	Opinto-opas, Tutkintosääntö, Esitteet ja ohjeet Sähköiset dokumentit Testit Haastattelulomake	Opettajat Opiskelijatutorit, Opettajatutorit Tukipalveluhenkilöstö Opo Opiskelijat	Tulokysely ja palaute-keskustelu Opipal-palaute	Koulutusbudjetti	Syyskuusta helmikuuhun
3. Koulutusohjelmaan perehdyttäminen	Ammatti-identiteetin tiedostaminen Liike-elämän kompetenssien tiedostaminen HOPS-prosessin käynnistyminen Alan opiskeluun sitoutuminen	Johdatus amk-opintoihin opintojakso, Alan perusopinnot, suur/pienryhmäohjaus Yksilötehtävä/essee Yritysvierailut ja vierailijat	Opinto-opas, Tutkintosääntö HOPS Kompetenssit Osaamistarvekartoitus Elinkeinoelämän tutkimukset	Koulutusvastaava Opettajatutorit Opettajat, Opiskelijatutorit Opo Opiskelijat Vierailijat Yritykset	Tulokysely ja palaute-keskustelu	Koulutusbudjetti	Syyskuusta toukukuuhun

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
II Ohjaus opintojen alussa							
4. HOPSin tekeminen	Henkilökohtainen opiskelu- ja urasuunnitelma Valinnat: suuntautumisvaihtoehdot ja vapaasti valittavat tekniikan tarjonta huomioiden	Henkilökohtainen ohjaus Ryhmäohjaus Yksilöhaastattelu/essee Aikaisempien opintojen hyväksilukeminen Yritysvierailut ja vierailijat	HOPS-lomake, Opinto-opas Tutkintosääntö	Opiskelija Koulutusvastaava Opettajatutorit OPO Opettajat Tukihenkilöstö	Tulokysely, HOPS Symsi+	Koulutusbudjetti	Ensimmäinen lukuvuosi

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
III Ohjaus opintojen edetessä							
1. HOPSin päivittäminen	Optimaaliset valinnat urasuunnitelmaan nähden Rästinjäneiden opintojaksojen aikatauluttaminen	Opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen, ryhmä- ja henkilökohtaiset ohjaukset	HOPS-lomake Opinto-opas Tutkintosääntö Lukujärjestys Jaksotussuunnitelma	Opiskelijat Opettajatuutorit Opo, Opettajat	Symsi+ Opiskelija-kyselyt ja palautekeskustelu	Koulutusbudjetti	Koko opiskeluajan
2. Opintojaksojen suorittaminen	Laaja-alainen liiketalouden tietämys Moniammatillinen osaaminen Työelämäkompetenssien omaksuminen Opintojaksojen suoritukset Ammatti-identiteetin kehittyminen	Opintojaksokuvaus (=info) Hyväksilukeminen Arviointi ja palaute Opettaminen, oppiminen ja ohjaus Yritysvierailut ja asiantuntijaluennot Verkko-opiskelun ohjaus	Opintojaksokuvaus Opinto-opas Tutkintosääntö Tenttikäytänteet Opintosuoritukset	Opettajat Opettajatutorit Opintotoimisto Opiskelijat Aineryhmät Mentorit ja muut sidosryhmät	Symsi+ Opintojakso-palautteet Opiskelija-kyselyt Palautekeskustelut	Koulutusbudjetti	Koko opiskeluajan
3. Harjoittelut	Teorian ja käytännön kytkeytyminen Osaamisen soveltaminen ja syventäminen Itsenäisen työskentelyn valmiuksien kehittyminen Oppiminen Opintosuoritukset Ammatti-identiteetin vahvistuminen	Työelämäyhteydet Harjoitteluprosessin mukaiset ohjeet Tiedottaminen Harjoitteluinfot Harjoittelupaikan valinta ja raportointi Harjoittelun hyväksyminen ja rekisteröiminen Työnantajan harjoitteluohjaus	Opintojakso-kuvaukset Yritystietokannat Jobstep, Mol- ja yms.-sivut Harjoittelun ohjeistukset Sopimukset Harjoittelun raportointi	Harjoittelun ohjaajat oppilaitoksessa ja työelämässä Harjoitteluvastaava Opiskelija Opettajatutorit	Asiakasrekisteri Symsi+ AMKOTA Raportit Arvioinnit ja palautteet Opiskelija-kyselyt Harjoittelutodistus / työtodistus	Koulutusbudjetti	Koko opiskeluajan

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
III Ohjaus opintojen edetessä							
4. Kansainväliset opinnot	Monikulttuurinen näkemys ja suvaitsevaisuus Kansainvälistyminen Kv-suoritukset Kansainväliset opinnot ja harjoittelu	Vaihtojen ryhmä-/ yksilöohjaus Teemapäivät Tiedottaminen Opintojaksot HOPS Harjoittelujaksot Tutkimus- ja kehityshankkeet Kansainväliset projektit ja hankkeet	Vaihtosopimukset Ohjeistukset HOPS-lomake Kv-opintosuunnitelma Projekti- ja hankesopimukset	Opiskelija Kv-koordinaattori Kv-sihtööri Opettajat Opintotoimisto Kv-harjoitteluvastaava Kv-opiskelijatutorit Opettajatutorit	Symsi+ AMKOTA Todistukset Arvioinnit ja palautteet Raportit Opiskelija-kyselyt Palautekeskustelut	Kv-budjetti Vaihto-ohjelmat Hankkeet Koulutusbudjetti	Koko opiskeluajan
5. Projektiopinnot ja T&K -toiminta	Projektityöskentelyn ja tutkimustaitojen oppiminen Opintosuoritukset Työelämäkompetenssien sisäistäminen Yritys- ja sidosryhmäkontaktien luominen Käytännön työkokemus	Opintojaksokuvaukset Työelämäyhteydet Projektipalaverit	Projektiohjeistukset Projekti-suunnitelmat Sopimukset	Projekteissa toimijat Opiskelijat, Ohjaajat, Ulkopuoliset asiantuntijat, Toimeksiantajat	Symsi+ Raportit Arvioinnit ja palautteet Opiskelija-kyselyt ja palautekeskustelut	Koulutusbudjetti Hankkeet Erillis-rahoitus T&K-budjetti	Koko opiskeluajan
6. Opinnäytetyön aloittaminen	Hopsin mukainen aihe Hankkeistettu opinnäytetyö Opinnäytetyöprosessin käynnistyminen	Työelämäyhteydet Opinnäytetyöprosessin mukaiset toimet Tiedottaminen Seminaari	Prosessin mukaiset ohjeet ja dokumentit Tutkintosääntö	ONT-ryhmä Ohjaavat opettajat Opiskelijat Seminaarin vetäjät Toimeksiantajien edustajat	Prosessin mukaisesti Symsi+	Koulutusbudjetti	Kolmantena ja neljäntenä opiskeluvuotena

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
IV Ohjaus opintojen päättövaiheessa							
1. Opinnäytetyön loppuunsaattaminen	Hopsin mukainen hankkeistettu opinnäytetyö => aluekehitys Oppiminen Opintosuoritus Ammatti-identiteetin syventyminen	Opinnäytetyöprosessin mukaisesti	Opinnäytetyöprosessin mukaisesti: Ohjaussopimus Opinnäytetyöpassi Arviointilomake Arviointikriteerit Opinnäytetyön ohjeet Raportointiohje Kypsyyskoe Opponointiohje	ONT-ryhmä Ohjaava opettaja Toinen tarkastaja Ohjaajat yrityksissä Abstraktin tarkastaja Kirjasto Opintotoimisto Opiskelijat Seminaarin vetäjät Kypsyyskokeen tarkastajat	Opinnäytetyöprosessin mukaisesti Symsi+	Koulutusbudjetti	Kolmantena ja neljäntenä opiskeluvuotena
2. Urasuunnitelman täsmentyminen	Urapolun löytyminen Työelämään valmistautuminen Alan asiantuntijaksi kehittyminen	Henkilökohtainen ja ryhmäohjaus Aktiivinen työelämään hakeutuminen -opintojakso Työnhakuvalmiuksien kehittäminen Yhteistyö työvoimaviranomaisten ja yritysten kanssa Jatko-opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen	HOPS Opintojaksokuvaus CV:n ja työpaikkahakemuksen teko-ohjeet www – sivut Koulutusesitteet ja -tiedotteet	Opiskelijat Opettajat Opo Harjoitteluvastaava Työvoimahallinto Yritykset Opettajatutorit Ura- ja rekryvastaava	Symsi+	Koulutusbudjetti	Koko opiskeluajan
3. Valmistuminen	Normiajassa suoritettu tutkinto Työllistyminen	Tiedottaminen opintojen loppuunsaattamisesta Tutkintotodistuksen hakeminen Opintorekisteriotteen tarkistus Valmistuneeksi merkitseminen Todistuksen tekeminen ja allekirjoitus Lähtökyselyjen aktivoiminen Lähtökyselyihin vastaaminen	Tutkintosääntö Tutkinnon hakulomake Opintorekisteriote Todistuslomake Sähköiset kyselyt	Opintotoimisto Koulutusvastaava Opiskelijat Opettajatutor Tulosaluejohtaja Rehtori	AMKOTA Symsi+ OPALA Lähtökysely Tilastokeskuksen kysely Alumnikysely	Koulutusbudjetti	Opiskelun loppuvaiheessa

Prosessivaihe	Tavoite/Tulos	Toiminta- ja menettelytavat	Ohjeet ja dokumentit	Toimija	Arviointi ja tietojärjestelmä	Resurssit	Ajankohta
V Opintojen jälkeinen ohjaus							
1. Tiedottaminen oppilaitoksen lisä- ja täydennyskoulutuksista	Ammattitaidon päivittäminen ja kehittäminen	Suoramarkkinointi Tiedottaminen Lisä- ja täydennyskoulutus- tarjonta	Tiedotteet Koulutusesitteet Ilmoitukset www-sivut	Markkinointi- henkilöt Työelämäpalvelut Valmistuneet	Koulutukseen hakevien/ osallistuvien määrät Liikevaihto	Markkinointi- budjetti Työelämä- palvelujen budjetti	Opiskelun jälkeen
2. Alumnitoiminta	Yhteyden säilyttäminen opiskeluyhteisöön Työelämä- kokemusten hyödyntäminen	Yhteyksien, vierailujen ja tapahtumien organisointi	www-sivut Alumnirekisteri	Harjoittelu- vastaava Opettajatutorit Oppilaskunnan hallitus Opettajat Alumnit	Alumnien vierailujen määrä Jälkiseuranta Alumnirekisteri Yritysyhteistyö- rekistei	Koulutus- budjetti Sponsorointi	Jatkuvaa

